

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

ПОДАТКОВЕ ПРАВО

*Навчально-методичні рекомендації
до семінарських та практичних занять
(для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми навчання
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Спеціальність: 081 Право)*

Дніпро – 2023

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Євгеній ПОДОРОЖНИЙ, професор кафедри трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Дмитро ВОЛИК, начальник відділу з питань нотаріату в Харківській області Управління нотаріату Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції України, кандидат юридичних наук.

УКЛАДАЧ:

Володимир КИЯН, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Наталія ОБУШЕНКО, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент;

Ксенія КОСЯЧЕНКО, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

Олександра НЕСТЕРЦОВА-СОБАКАРЬ, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук.

П 44 Киян В. Я., Обушенко Н. М., Косяченко К. Е., Нестерцова-Собакарь О. В.
Податкове право: навч.-метод. реком. до семінар. та практ. занять для здоб. вищ. освіти 3 курсу ден. форми навч. Дніпро : ДДУВС, 2023. 106 с.

Навчально-методичні рекомендації до семінарських та практичних занять з тем, передбачених навчальним планом з дисципліни «Податкове право» і підготовлені відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ, галузь знань – 081 «Право» спеціальність – 081 «Право».

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Обсяг навчальної дисципліни.....	7
Тема 1. Поняття податків та обов'язкових платежів. Система оподаткування в Україні.....	8
Тема 2. Податкове право та податкові правовідносини.....	16
Тема 3. Адміністрування податків і зборів.....	23
Тема 4. Податковий контроль та відповідальність за порушення податкового законодавства.....	32
Тема 5. Правове регулювання податків з фізичних осіб.....	43
Тема 6. Правове регулювання податків з юридичних осіб.....	55
Тема 7. Правове регулювання непрямих податків.....	66
Тема 8. Рентні платежі.....	75
Тема 9. Місцеві податки і збори.....	85
Питання для підготовки до підсумкового контролю.....	95
Порядок проведення підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.....	99
Система оцінювання успішності навчання.....	100
Рекомендована література.....	101

ПЕРЕДМОВА

Головною і обов'язковою умовою формування України, як незалежної, демократичної та правової держави є створення добре налагодженого механізму регулювання фінансово-економічних відносин. Суверенної і соціальної державі Україні потрібні значні суми фінансових ресурсів для виконання завдань і функцій, в умовах ринкової економіки головним таким джерелом виступають податки. Одним із найважливіших важелів державного регулювання ринкової економіки є система оподаткування, а саме податки, що безпосередньо охоплюють всіх без виключення категорій, тобто матеріальні інтереси, як юридичних, так і фізичних осіб. Система оподаткування розглядається, як сукупність податків і зборів до бюджетів та Державних цільових фондів, що відбуваються у порядку встановленому законами України.

Роль навчальної дисципліни «Податкове право» виражається у наданні здобувачам вищої освіти базового комплексу знань з податкової політики, система податків та зборів України, здобутті майбутніми спеціалістами, вмінь і навичок, які знадобляться для виконання ними службових повноважень на необхідному професійному рівні, застосовані їх до конкретних ситуацій в майбутній професійній і практичній діяльності та в повсякденному житті. Метою даної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти комплексної системи знань щодо особливостей податкових норм і правовідносин, податкового контролю та відповідальності і податкових процедур, вміння використовувати свої знання для аналізу системи податків та зборів України, різноманітних ситуацій та знаходження рішень, що відповідатимуть вимогам чинного законодавства.

Оволодіння знаннями основних норм податкового права і чинного податкового законодавства виступають важливою передумовою у сфері управління підприємницькою діяльністю, протидії тіньової економіки та боротьби з економічною злочинністю. Це один з найважливіших аспектів з огляду на стратегічну мету України – інтеграції до Європейського співтовариства.

Навчальна дисципліна «Податкове право» тісно пов'язана з такими дисциплінами, як «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Господарське право», «Фінансове право», «Трудове право» і «Адміністративне право» та є логічним продовженням вивчення курсів «Право СОТ», «Корпоративне право».

Оподаткування це складне економіко-правове явище, яке обумовлює для працівників правоохоронних органів подвійне завдання: з однієї сторони, бути обізнаними з основними закономірностями у сфері оподаткування об'єктивних економічних відносин, а з іншої уміти виокремлювати суто юридичні аспекти даних відносин. І тому, враховуючи складність податкового права, як навчальної дисципліни та динаміку чинного податкового законодавства, необхідно виходити з того, що головне в її опануванні

зводиться не в заучуванні дефініцій податкового законодавства, а в пізнанні наукових закономірностей податкового права, у оволодінні навичок самостійного і творчого методу дослідження чинних нормативно-правових актів та вибору правильних і ефективних реалізацій.

У Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ навчальна дисципліна «Податкове право» викладається у II семестрі здобувачам вищої освіти (рівень вищої освіти: перший бакалаврський). Даний курс передбачає вивчення та засвоєння відносин, які виникають у сфері встановлення, сплати, зміни та відміни податків, зборів та інших обов'язкових платежів, оволодіння і розуміння сучасної системи державних органів, на які покладено функцію по здійсненню контролю за своєчасністю та повнотою сплати податків та зборів до державного та місцевих бюджетів.

Предмет навчальної дисципліни полягає в вивченні податкового права, як галузі права, чинного податкового законодавства, інших положень, які стосуються правового становища учасників податкових правовідносин, правового механізму податку та його елементів та ін. Оволодіння і засвоєння проблем розвитку податкового права, наукових поглядів і концепцій, які існують в доктрині податкового права. Опанування норм податкового права, а також поглиблене вивчення проблем в їх застосуванні обов'язково сприятимуть майбутнім фахівцям вирішувати практичні ситуації, грамотно застосовувати норми відповідних нормативно-правових актів у конкретних ситуаціях, а також формувати правову позицію застосування податково-правових норм, аналізуючи факти та обставини.

Навчально-методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Податкове право» вміщують ґрунтовні рекомендації щодо ретельної підготовки до кожної теми семінарських і практичних занять, визначений перелік теоретичних питань, які представлені на розгляд з детальним аналізом, практичні завдання, задачі, вирішення яких дозволяє опонувати та засвоїти не лише теоретичний матеріал, але й сформувані практичні навички, що підкріплюється вмінням правильно вирішувати конкретні життєві ситуації на підставі застосування чинного податкового законодавства, конкретні і важливі поняття до кожної теми в межах семінарських і практичних занять, тематику рефератів та схем, зміст індивідуальної та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти. Перелік основної літератури до навчального курсу та додаткової до кожної теми практичних та семінарських занять, містить законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, навчальні, монографічні видання та інші наукові джерела, а також до структури навчально-методичних рекомендацій входять основні положення рейтингової системи оцінювання успішності навчання і питання щодо підготовки до підсумкового контролю.

Підготовка до занять, здобувачами вищої освіти, з дисципліни «Податкове право» виражається в наступних методах навчання:

1. організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
2. стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;

3. контролю та самоконтролю у оволодінні даної дисципліни;
4. логічні методи навчання – моделювання, абстрагування, аналізу і синтезу, формалізації, індуктивний, дедуктивний тощо.

За результатами вивчення і засвоєння здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни «Податкове право» мають бути сформовані наступні спеціальні компетентності:

- Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.
- Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
- Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
- Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
- Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.
- Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Основні завдання:

- наполегливо удосконалювати, розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень в умовах розвитку правової науки і державної політики, спроможність до набуття нових знань, використовуючи сучасні інформаційно-освітні технології;
- набувати здобувачами вищої освіти спеціалізованих умінь та навичок розв’язання проблем, які виникають у суб’єктів податкового права в процесі їх формування та здійснення ними господарсько-економічної діяльності, а також при вирішенні спорів у цій сфері;
- опанувати юридичну термінологію і юридичну техніку, прагнути до володіння кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти, розвивати уміння вести наукову дискусію та спір, відстоювати власні погляди в максимально переконливій, коректній, тактовній і ефективній формі, володіти інтелектуальною чесністю і вміти працювати з критикою.

Навчально-методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Податкове право» розраховані на здобувачів вищої освіти очного відділення Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОДАТКОВЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти
Спеціальність

перший (бакалаврський)
«081 Право»

на 2022/2023 навчальний рік

Форма навчання **ДЕННА**
годин)

Обсяг **4** кредити ЄКТС (**120**

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс **3**

Групи **ЮД-041-045, ЮД-131МСН**

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	Поняття податків та обов'язкових платежів. Система оподаткування в Україні	9	4	2	2	5	
2	Податкове право та податкові правовідносини	9	4	2	2	5	
3	Адміністрування податків і зборів	14	4	2	2	10	
4	Податковий контроль та відповідальність за порушення податкового законодавства	14	4	2	2	10	
5	Правове регулювання податків з фізичних осіб	14	4	2	2	10	
6	Правове регулювання податків з юридичних осіб	14	4	2	2	10	
7	Правове регулювання непрямих податків	14	4	2	2	10	
8	Рентні платежі	14	4	2	2	10	
9	Місцеві податки і збори	18	8	4	4	10	
Разом за семестр		120	40	20	20	80	
<i>Форма підсумкового контролю</i>		<i>залік</i>					

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ПОДАТКІВ ТА ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План:

1. Поняття, ознаки і функції податку.
2. Види фінансових платежів до бюджету та їх порівняльна характеристика.
3. Класифікація податків та обов'язкових платежів.
4. Правовий механізм податку. Елементи правового механізму та їх зміст.
5. Податкова система, її структурні елементи, принципи побудови та види.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Податок – це складна система відносин, комплексне економіко-правове явище, яке містить у собі сукупність певних взаємодіючих складових елементів, кожен з яких має самостійне юридичне значення. Закріплення цих елементів у положеннях законодавства формує правову конструкцію податку, що втілюється у відповідну форму, пов'язану з дослідженням правового механізму податку як системи всіх елементів податку, що характеризують його як цілісне економіко-правове явище, чітко визначаються податковим законом і створюють умови для виникнення у платника обов'язку зі сплати податку.

Серед елементів правового механізму податку виокремлюють обов'язкові і факультативні елементи.

Обов'язкові елементи дозволяють законодавчо закріпити окремий податок, без них податкове зобов'язання не може вважатись встановленим.

Вони, у свою чергу, включають дві групи елементів:

1) основні елементи правового механізму податку, які визначають сутнісні характеристики податку, формують головне уявлення про зміст податкового механізму. До них відносяться:

- платник податку;
- об'єкт оподаткування;
- ставка податку.

2) додаткові елементи правового механізму податку, що деталізують специфіку конкретного податкового платежу, створюють завершену й повну систему податкового механізму, їх сукупність різна залежно від ступеня деталізації податкового механізму.

За характером деталізації ці елементи поділяють на:

- додаткові елементи правового механізму податку, які деталізують основні чи пов'язані з ними (предмет, база, одиниця оподаткування тощо);
- додаткові елементи правового механізму податку, що мають самостійне значення, зокрема податкові пільги, строки, методи й способи сплати податку, бюджет чи фонд надходження податку тощо.

Дана тема має важливе методологічне значення для підготовки юристів, адже науково коректне розуміння сутності та змісту фундаментальних понять і категорій податкового права та законодавства має не тільки теоретичну, але й практичну спрямованість. Такі поняття, як «податок», «податкова система», «елементи правового механізму податку» та інші активно використовуються у нормативно-правових та інтерпретаційних актах, а також у актах застосування норм права.

Надайте визначення таких понять:

Податки, функції податків, елементи податку, суб'єкт (платник), об'єкт, база оподаткування, ставка податку, принципи оподаткування, види податків, класифікація податків, прями й непрямі податки

Скласти схеми:

- Ознаки і функції податку.
- Класифікація податків
- Види фінансових платежів
- Класифікація обов'язкових платежів.
- Податкова система: структурні елементи, принципи та види.

Теми для написання рефератів:

1. Історичні основи податків та податкових правовідносин.
2. Періодизація розвитку податкових систем.
3. Загальнонаукові принципи побудови податкових систем.
4. Формування та зміна системи оподаткування в період з 1991 року по 2012 рік.
5. Бюджетне значення видів фінансових платежів (податків, плати, зборів).
6. Місце збору в податковій системі України.
7. Система податкових пільг їх види та правове регулювання.
8. Територіальні податкові пільги. Практика їх застосування в Україні.
9. Правова природа податкового обов'язку.
10. Характеристика способів нарахування податкової бази та практика їх застосування податковими органами України.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Назвіть характерні особливості інституту податкового права (його місце у системі фінансового права)?
2. Дайте визначення суті інституту податкового права.
3. За якими принципами побудована структура податкового права.
4. В чому полягає предмет податкового права (специфіка податкових відносин).
5. Метод податкового права.
6. Система податкового права (назвіть складові загальної частини та особливої частини).
7. Джерела податкового права, принципи їх поділу.
8. Назвіть та охарактеризуйте принципи, на яких ґрунтується податкове законодавство.
9. Розкрийте характер податкових відносин.
10. Як класифікуються види податкових правовідносин.

Тестові завдання

1. За своїми правами та обов'язками до кого прирівнюються податкові агенти?

- A. до фінансово-кредитної установи;
- B. до збирача податків;
- C. до уповноваженої особи Державної фіскальної служби;
- D. до платника податків.

2. Законодавчо визначений розмір податкового платежу, що встановлюється на одиницю оподаткування, це:

- A. ставка податку;
- B. база оподаткування;
- C. метод оподаткування;
- D. податкова пільга.

3. Залежно від каналу надходження податки поділяють на:

- A. регулюючі на контрольні;
- B. позабюджетні та закріплені;
- C. закріплені та різнорівневі;
- D. регулюючі та позабюджетні.

4. Залежно від методу встановлення податкова ставка поділяється на:

- A. відносну та абсолютну;
- B. знижену та підвищену;
- C. стимулюючу та обмежену;
- D. грошову та процентну.

5. Зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору – це:

- A. податкова субсидія;
- B. податкова пільга;
- C. податкова знижка;
- D. податкове вирахування.

6. Обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій – це:

- A. податок;
- B. пожертва;
- C. обов'язковий платіж;
- D. збір.

7. Податковим періодом не може бути:

- A. календарний день;
- B. календарний рік;
- C. календарна декада;
- D. календарний тиждень.

8. Призначення фіскальної функції податків:

- A. насичення доходної частини бюджету, доходів держави для задоволення потреб суспільства;
- B. фіксація платників податків для звітності;
- C. створює орієнтири для розвитку або згортання виробничої діяльності;
- D. оцінка раціональності, збалансованості податкової системи.

9. Ставка податку, що впливає на платника, стимулюючи його діяльність у незмінних межах, масштабах, крім якого-небудь розвитку, придушуючи розширення виробництва ... ставка.

- A. незмінна;
- B. стимулююча;
- C. негативна;
- D. обмежуюча.

10. Форма примусового відчуження результатів діяльності суб'єктів, що реалізують свій податковий обов'язок, у державну чи комунальну власність, що надходить у бюджет відповідного рівня (чи цільовий фонд) на підставі закону (чи акта органу місцевого самоврядування) і виступає як обов'язковий, нецільовий, безумовний, безоплатний і безповоротний платіж – це:

- A. обов'язковий платіж;
- B. конфіскація майна в рахунок податкового боргу;
- C. податок;
- D. збір.

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.

7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.

8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.

10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.

11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.

12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.

13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII.

14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.

15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.

16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.

18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.

20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.

21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.

22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.

23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.

24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.

25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.

26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.

27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.

28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.

29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв

міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Сочінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.

5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.

6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.

2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.

3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.

4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.

5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.

6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.

7. Резнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.

8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.

9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.

10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.

11. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.

12. Косяченко К. Е. Правове регулювання діяльності бюджетних установ у системі фінансового права. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2018. № 6(2). С. 32-37.

13. Косяченко К. Е. Сутність гарантій реалізації та захисту прав відповідних суб'єктів фінансового права. *Науковий журнал Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 186-190.

14. Косяченко К. Е. Заходи фінансової відповідальності: проблематика питання правового механізму зупинення операцій з бюджетними коштами. *Південноукраїнський південний часопис*. 2019. № 6. С. 110-113.

15. Косяченко К. Е. Вплив органів державної влади на стан фінансової дисципліни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 243-246.

16. Косяченко К. Е. Деякі особливості фінансового механізму бюджетних установ України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. Спец. вип. № 1. С. 345-353.

ТЕМА 2. ПОДАТКОВЕ ПРАВО ТА ПОДАТКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

План:

1. Місце інституту податкового права в системі фінансового права.
2. Зміст і особливості інституту податкового права.
3. Предмет і метод податкового права.
4. Система і джерела податкового права.
5. Поняття та особливості та види податкових правовідносин.
6. Об'єкт та суб'єкт податкових правовідносин.
7. Підстави виникнення, зміни і припинення податкових правовідносин.
8. Податково-правові норми.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Податкове право – це складний інститут фінансового права що регулює суспільні відносини щодо встановлення та справляння податкових платежів, їх зміни й скасування. Податкове право як складова фінансового права тісно пов'язане із самостійними галузями права. Як і фінансове право в цілому, найбільш тісно податкове право пов'язане з конституційним, цивільним, кримінальним правом. Предметом є відносини, пов'язані з рухом грошей у власність держави знизу вгору (від платника до бюджету) у формі податків і зборів. Джерело податкового права має встановлювати певні правила поведінки суб'єктів податкового права; має бути виданим компетентним органом; мати чітку відповідність матеріальної і процесуальної сторін функціонування податкового механізму. Основу податкового законодавства становлять закони і підзаконні акти.

Вивчення зазначеної теми дозволяє визначити зміст та особливості інституту податкового права. Дозволяє визначити поняття та особливості податкових правовідносин, особливості суб'єктів податкових правовідносин.

Надайте визначення таких понять:

Інститут податкового права, система фінансового права; особливості адміністративно-правового регулювання, податкові правовідносини; суб'єкти податкового права, основні види податків і зборів в Україні, застосування норм податкового права, основи методології науково дослідницької діяльності у сфері податкового права, суспільні відносини в податковій системі України.

Скласти схеми:

- Відмінність податкових правовідносин від фінансових, цивільних та адміністративних відносин.
- Взаємовідношення учасників податкових правовідносин.
- Класифікація видів податкових правовідносин.
- Особливості податкових норм порівняно з нормами інших галузей права.
- Підстави виникнення, зміни і припинення податкових правовідносин.

Теми для написання рефератів:

1. Місце інституту податкового права в системі фінансового права.
2. Податкове законодавство як форма реалізації податкового права.
3. Суб'єкти податкових правовідносин: їх права і обов'язки.
4. Підстави виникнення, зміни і припинення податкових правовідносин.
5. Значення податків у стимулюванні виробництва та вирішенні соціальних питань.
6. Резидентство фізичної і юридичної осіб як платника податків.
7. Правовий статус самозайнятих осіб як платників податків.
8. Захист прав суб'єктів податкових правовідносин: теоретичні аспекти.
9. Момент виникнення, зміни та припинення податкової правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб – платників податку.
10. Податкове представництво: зміст і види.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення податкових правовідносин.
2. Які існують елементи податку?
3. В чому полягає зміст податку як правової категорії?
4. Порівняйте визначення податку з прикладним поняттям податку (ст. 6 ПКУ).
5. Назвіть основні характерні ознаки податку.
6. Яке місце складають податкові надходження в структурі бюджету України?
7. Дайте визначення поняття «обов'язкові збори до бюджету». Назвіть спільні риси та відмінності податків і зборів.
8. Дайте характеристику основних функцій податків. Наведіть приклади їх реалізації.
9. Що розуміється під методом оподаткування? Розкрийте зміст відомих вам методів оподаткування.
10. За якими підставами відбувається класифікація податків? Які види податків при цьому виділяють?

Тестові завдання

1. За особливостями правового регулювання і характером, як джерело податкового:

- A. звичай;
- B. міжнародні договори;
- C. прецедент;
- D. нормативно правовий акт.

2. За характером приписів податкові норми мають:

- A. наказовий характер;
- B. дозвільний характер;
- C. альтернативний характер;
- D. контролюючий характер.

3. Зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше:

- A. за 30 днів до початку нового бюджетного періоду;
- B. за 3 місяці до початку нового бюджетного періоду;
- C. за 10 днів до початку нового бюджетного періоду;
- D. за 6 місяців до початку нового бюджетного періоду.

4. Метод правового регулювання податкового права має яскраво виражений:

- A. диспозитивний характер;
- B. імперативно диспозитивний характер;
- C. імперативний характер;
- D. загальнодозвільний характер.

5. Норми податкового права, що регулюють змістовий бік реальних суспільних:

- A. матеріальні;
- B. уповноважуючи;
- C. зобов'язуючі;
- D. дозвільні.

6. Особливість руху грошей у податковому праві:

- A. згори-вниз;
- B. знизу-вгору;
- C. горизонтально;
- D. знизу-вгору-вниз.

7. Податкова правоздатність фізичної особи виникає з моменту:

- A. досягнення особою 16 років;
- B. з народження громадянина;
- C. з досягненням повноліття;
- D. досягнення особою 21 року.

8. Податкове право являє собою:

- A. самостійну галузь права;
- B. інститут цивільного права;
- C. інститут фінансового права;
- D. галузь права, що регулює відносини пов'язані з рухом держаних коштів.

9. Характерною рисою податкових відносин є:

- A. майновий характер;
- B. грошовий характер;
- C. особистий характер;
- D. фінансовий характер.

10. Який вид податкових правовідносин спрямований на закріплення кола суб'єктів податкового права, їх загального юридичного статусу:

- A. охоронний;
- B. комплексний;
- C. конкретно регулятивний;
- D. загальнорегулятивний.

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.
10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII.
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.

15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.
16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.
18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.
19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.
20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.
21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.
22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.
23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.
24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.
25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.
26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.
27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.
28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.
29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.
30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Сочінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.
6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.
2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.
3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.
4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.
5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.
6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.

7. Резнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.

8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.

9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.

10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.

11. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.

12. Косяченко К. Е. Правове регулювання діяльності бюджетних установ у системі фінансового права. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2018. № 6(2). С. 32-37.

13. Косяченко К. Е. Сутність гарантій реалізації та захисту прав відповідних суб'єктів фінансового права. *Науковий журнал Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 186-190.

14. Косяченко К. Е. Заходи фінансової відповідальності: проблематика питання правового механізму зупинення операцій з бюджетними коштами. *Південноукраїнський південний часопис*. 2019. № 6. С. 110-113.

15. Косяченко К. Е. Вплив органів державної влади на стан фінансової дисципліни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 243-246.

16. Косяченко К. Е. Деякі особливості фінансового механізму бюджетних установ України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. Спец. вип. № 1. С. 345-353.

ТЕМА 3. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Семінарське заняття № 3 – 2 год.

План:

1. Органи, що здійснюють мобілізацію коштів до централізованих фондів держави.
2. Облік платників податків.
3. Правова природа податкового обов'язку: поняття, підстави виникнення, зміни та припинення податкового обов'язку, виконання податкового обов'язку.
4. Податкова звітність.
5. Визначення сум податкових та грошових зобов'язань. Строки сплати податкового зобов'язання.
6. Форми правових вимог щодо сплати податків і зборів.
7. Умови повернення помилково/надміру сплачених зобов'язань.
8. Усунення подвійного оподаткування. Звільнення від оподаткування доходів нерезидентів з джерелом їх походження з України.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Під податковим адмініструванням слід розуміти сукупність норм (правил), методів, засобів і дій, за допомогою яких спеціально уповноважені органи держави здійснюють управлінську діяльність у податковій сфері, спрямовану на контроль за дотриманням законодавства про податки та збори (обов'язкові платежі), за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю внесення у відповідні бюджети податків і зборів, а у випадках, передбачених законами України, – за правильністю нарахування, повнотою та своєчасністю надходжень у відповідний бюджет інших обов'язкових платежів та притягнення до відповідальності порушників податкового законодавства.

Адміністрування податків здійснюється за такими основними напрямками:

- облік платників податків та створення єдиного банку даних;
- облік надходжень податків та зборів;
- контроль за повнотою і своєчасністю сплати податків та дотримання податкового законодавства;
- примусове стягнення податкового боргу;
- аналіз ефективності податкової роботи.

Дана тема має важливе методологічне значення для підготовки юристів, адже науково коректне розуміння сутності та змісту фундаментальних понять і категорій податкового права та законодавства має не тільки теоретичну, але й практичну спрямованість. Такі поняття, як «адміністрування», «податкова декларація», «податкове повідомлення-рішення» та інші активно використовуються у нормативно-правових та інтерпретаційних актах, а також у актах застосування норм права, та мають важливе значення для практичної діяльності майбутніх спеціалістів.

Надайте визначення таких понять:

Механізм адміністративно-правового регулювання, податкові правовідносин, структура та повноваження податкових органів України, особливості фінансової звітності платників податку, порядок заповнення та подання податкової декларації.

Скласти схеми:

- Податкова звітність: види, порядок складання.
- Взаємовідношення учасників податкових правовідносин.
- Суб'єкти податкової роботи в Україні та їх функції.
- Особливості податкових норм порівняно з нормами інших галузей права.
- Види відповідальності за податкові правопорушення в Україні.

Теми для написання рефератів:

1. Облік платників податків Державною податковою службою України.
2. Контролюючі органи та органи стягнення в сфері оподаткування в Україні: характеристика та функції.
3. Податкова звітність: види, порядок складання та значення.
4. Процедура адміністративного оскарження рішень органів державної податкової служби.
5. Суб'єкти податкової роботи в Україні та їх функції.
6. Податкові органи України: організаційно-правові засади діяльності.
7. Платники податків і податкові органи як суб'єкти публічно-правового спору.
8. Взаємозв'язок правових категорій «податковий обов'язок», «податкове зобов'язання» і «податковий борг».
9. Конституційно-правова природа податкового обов'язку.
10. Юридичний статус податкового боргу.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Поясніть відмінність між поняттями «податкова система» і «система оподаткування».
2. Назвіть загальнодержавні податки.
3. Перелічіть місцеві податки та вкажіть їх відмінність від загальнодержавних.
4. Розкрийте сутність інформаційно-аналітичних функцій податкових органів.
5. Дайте пояснення, які напрями діяльності органів податкової служби в рамках виконання контрольної функції є основними.
6. Перелічіть основні права контролюючих органів.
7. Назвіть обов'язки посадових осіб податкових органів.
8. Вкажіть головний орган у системі центральних органів виконавчої влади з питань оподаткування і податкового контролю.
9. Проведіть порівняльний аналіз податкової системи України та країн Європейського Союзу.
10. Якими є сучасні тенденції в розвитку податкових систем?

Тестові завдання

1. Що означає поняття «подвійне оподаткування»:

- A. обкладання одного податкового суб'єкта або окремого боржника тим самим (чи аналогічними) податком за 3 податкових періодів;
- B. обкладання виключно одного податкового суб'єкта тим самим (чи аналогічними) податком за один податковий період;
- C. обкладання одного податкового об'єкта або окремого платника тим самим (чи аналогічними) податком за один податковий період;
- D. обкладання одного податкового суб'єкта або окремого платника тим самим (чи аналогічними) податком за один податковий період.

2. Відповідно до функцій, які покладено на Державну фіскальну службу України, адміністрування податків здійснюється за такими основними напрямками:

А. облік платників податків та створення єдиного банку даних, облік надходжень податків та зборів, контроль за повнотою і своєчасністю сплати податків та дотримання податкового законодавства, примусове стягнення податкового боргу, аналіз ефективності податкової роботи;

В. аналіз ефективності фінансової роботи, добровільне стягнення боргу, затвердження платників та утвердження однорідного банку обліку даних;

С. добровільне стягнення заборгованості, контроль за повнотою і своєчасністю сплати податків та дотримання податкового законодавства;

Д. контроль за своєчасністю сплати податків та дотримання податкового законодавства.

3. Вторинний податковий облік – це:

А. облік, у ході якого платникові податків надається один ідентифікаційний (індивідуальний) номер по окремому податку чи збору, у встановленому законодавством порядку;

В. облік, у ході якого платникові податків надається єдиний за всіма видами податків і зборів ідентифікаційний номер;

С. облік, у ході якого платникові податків надається один ідентифікаційний порядок;

Д. облік, у ході якого платникові податків надається, крім первісного, ще один ідентифікаційний (індивідуальний) номер по окремому податку чи збору, у встановленому законодавством порядку.

4. До підстав припинення податкового обов'язку відносять:

А. неналежне виконання податкового обов'язку; ліквідація юридичної особи; смерть фізичної особи, визнання її недієздатною або безвісно відсутньою; втрата особою ознак платника податку; скасування податкового обов'язку у передбачений законодавством спосіб;

В. належне виконання податкового зобов'язання, смерть фізичної особи; ліквідація юридичної особи;

С. належне виконання фінансового зобов'язання; втрата особою ознак юридичної особи; ліквідація юридичної особи;

Д. неналежне виконання податкового зобов'язання та смерть фізичної особи.

5. До категорії «самозайнята особа» належать:

А. фізичні особи;

В. фізичні особи підприємці та особи, які мають намір провадити незалежну професійну діяльність;

С. особи, які має намір провадити незалежну професійну діяльність;

Д. фізичні особи – підприємці.

6. Документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку:

- A. податкова звітність;
- B. податкова декларація;
- C. акт;
- D. платіжна вимога.

7. Заява про взяття на облік платника податків за неосновним місцем обліку подається у відповідний державний орган протягом ... робочих днів після створення відокремленого підрозділу, реєстрації рухомого чи нерухомого майна чи відкриття об'єкта чи підрозділу, через які провадиться діяльність або які підлягають оподаткуванню:

- A. 20 робочих днів;
- B. 12 робочих днів;
- C. 10 календарних днів;
- D. 10 робочих днів.

8. Податкове повідомлення – це:

A. це письмове повідомлення контролюючого органу про обов'язок платника податків сплатити суму податкового обов'язку, визначену контролюючим органом;

B. це постанова виконавчого органу про зобов'язання платника податків сплатити суму податкового обов'язку, визначену державним органом;

C. повідомлення уповноваженого державного органу про обов'язок боржника сплатити суму податкового обов'язку, визначену державою;

D. повідомлення виконавчого органу про обов'язок боржника сплатити суму податкового обов'язку, визначену контролюючим органом.

9. Податковим обов'язком визнається обов'язок платника податку:

- A. обчислити суму податку чи збору;
- B. задекларувати суму податку чи збору;
- C. всі відповіді вірні;
- D. сплатити суму податку чи збору.

10. Сукупність норм (правил), методів, засобів і дій, за допомогою яких спеціально уповноважені органи держави здійснюють управлінську діяльність у податковій сфері, спрямовану на контроль за дотриманням законодавства про податки та збори (обов'язкові платежі), за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю внесення у відповідні бюджети

податків і зборів, а у випадках, передбачених законами України, – за правильністю нарахування, повнотою та своєчасністю надходжень у відповідний бюджет інших обов’язкових платежів та притягнення до відповідальності порушників податкового законодавства:

- A. податкове адміністрування;
- B. податкове управління;
- C. податковий контроль;
- D. податково-правові відносини.

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.
10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII.
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.
15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.

16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.

18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.

20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.

21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.

22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.

23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.

24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.

25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.

26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.

27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.

28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.

29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Сочінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.
6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.
2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.
3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.
4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.
5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.
6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.

7. Резнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.

8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.

9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.

10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.

11. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.

12. Косяченко К. Е. Правове регулювання діяльності бюджетних установ у системі фінансового права. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2018. № 6(2). С. 32-37.

13. Косяченко К. Е. Сутність гарантій реалізації та захисту прав відповідних суб'єктів фінансового права. *Науковий журнал Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 186-190.

14. Косяченко К. Е. Заходи фінансової відповідальності: проблематика питання правового механізму зупинення операцій з бюджетними коштами. *Південноукраїнський південний часопис*. 2019. № 6. С. 110-113.

15. Косяченко К. Е. Вплив органів державної влади на стан фінансової дисципліни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 243-246.

16. Косяченко К. Е. Деякі особливості фінансового механізму бюджетних установ України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. Спец. вип. № 1. С. 345-353.

ТЕМА 4. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Семінарське заняття №4 – 2 год.

План:

1. Податковий контроль: поняття, види і методи.
2. Зміст й види податкової перевірки.
3. Усунення подвійного оподаткування.
4. Підстави відповідальності за порушення податкового законодавства.
5. Класифікація податкових правопорушень.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Під податковим контролем слід вважати спеціальний вид державного фінансового контролю, спрямованого на забезпечення дотримання податкового законодавства суб'єктами, які реалізують податковий обов'язок чи забезпечують його реалізацію, та здійснюється в свою чергу органами державної податкової служби та іншими контролюючими органами. Для податкового контролю характерні специфічні риси, які проявляються в особливостях його об'єкта, предмета, суб'єктів контролю та підконтрольних осіб, функцій та завдань, а також видів та способів. До суб'єктів податкового контролю відносять державні органи спеціальної компетенції. Об'єктом податкового контролю виступає фінансово-господарська діяльність (будь-які юридичні особи, їх філії, відділення, фізичні особи, які є учасниками податкових правовідносин, як платники податків, а також особи, що сприяють сплаті податків (податкові агенти, банки)), предметом являються звіти, бухгалтерські книги, рахунки, плани, декларації, накладні, декларації та інші документи, які пов'язані з обчисленням та сплатою податків і зборів до бюджетів всіх рівнів.

Розглядаючи функції податкового контролю можна виділити основні, до них належать:

- Облікова – функція, яка забезпечує облік платників податків, предметів оподаткування, належних платежів цільовим державним фондам та бюджетам;

- Профілактична – проявляється в податковій сфері стосовно забезпечення припинення та профілактики правопорушень;

- Інформаційна – для прийняття управлінських рішень виступає джерелом інформації;

- Мобілізуюча – дозволяє збільшити надходження до цільових державних фондів, за підсумками податкового контролю.

У процесі вивчення теми слід приділити увагу і запам'ятати: що виділяють критерії класифікації й, відповідно, види податкового контролю:

- попередній, поточний та наступний (за часом проведення);
- документальний, фактичний та зустрічний (в залежності від джерела отримання інформації);

- камеральний та виїзний (в залежності від місця проведення контрольних дій);

- плановий та позаплановий (за періодичністю проведення);

У залежності від суб'єктів, які здійснюють контрольну діяльність: (податковий контроль, який здійснюється органами державної податкової служби та органами державної митної служби):

- податковий контроль юридичних осіб і фізичних осіб (в залежності від статусу підконтрольних суб'єктів і суб'єктів підприємницької діяльності);

- комплексний та тематичний (за обсягом контрольної діяльності);

У залежності від об'єкта контролю:

- за визначенням нарахованих та сплачених податкових зобов'язань по податкам та зборам;
- за використанням податкових пільг та систем оподаткування;
- перевірка основних реквізитів платника податку та постановкою на облік;
- здійсненням розрахунків в готівковій та безготівковій формі, за касовою дисципліною платника податків;
- в сфері зовнішньоекономічної діяльності та експортно-імпортних операцій;
- податковий контроль щодо наявності ліцензій, дозволів, патентів;
- повний та вибірковий (за ступенем охоплення предметів контролю).

Окрему увагу слід приділити питанню присвяченому подвійному оподаткуванню. Подвійне оподаткування може існувати на міжнародному рівні так і в рамках національної системи податків та зборів. Виникнення подвійного оподаткування пов'язане з причинами внутрішнього, зовнішньоекономічного, а також політичного характеру, в рамках національної системи податків та зборів. Причинами виникнення міжнародного подвійного оподаткування вважаються певні економічні передумови та суперечності між податковими законодавствами двох і більше держав. До економічних передумов пов'язаних з виникненням та існуванням міжнародного подвійного оподаткування слід зарахувати:

- інвестування закордоном та значне поширення міжнародної економічної діяльності;
- подвійне оподаткування стає значною перепорою для господарського обороту у зв'язку зі зростанням ставок податку на доходи до такого рівня.

Для усунення чи пом'якшення ефекту подвійного оподаткування використовують наступні методи:

- метод вирахування;
- метод звільнення;
- метод податкового кредиту;
- метод відстрочки;
- метод податкової знижки.

Податкова відповідальність – вид юридичної відповідальності, що настає зокрема несплаті податків, тобто податкової відповідальності за порушення встановлених державою норм податкового законодавства. Характерною рисою відповідальності, є те, що вона найчастіше реалізується у покладенні на винну особу обов'язку щодо сплати додаткових грошових коштів на користь держави, що виражається через штраф чи пеню (фінансові санкції).

У ч.2 ст. 111 Податкового кодексу України податкова відповідальність визначена у вигляді фінансових санкцій (штрафів та/або пені).

Штраф (фінансова санкція, штрафна санкція) – це плата, яка справляється з платника податку, у вигляді фіксованої суми та/або відсотків, внаслідок порушення ним вимог податкового законодавства (в тому числі іншого законодавства), контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи, за правопорушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Пеня – сума коштів у вигляді відсотків не сплачених у встановлені законодавством терміни та нарахованих на суми грошових зобов'язань.

Надайте визначення таких понять:

Податковий контроль, податковий обов'язок, види податкового контролю, податкова перевірка, діяльність податкових органів, первинна облікова та звітна документація, обчислення та сплата податкових платежів, ведення податкового обліку, надання податкової звітності, види податкової перевірки, поняття «подвійне оподаткування», розмежування платників на резидентів і нерезидентів, своєрідна система обліку доходів і відповідно податкових вилучень, види подвійного оподаткування, шляхи та методи усунення подвійного оподаткування, податкове правопорушення, винне діяння (дія чи бездіяльність) особи, податковий обов'язок, підстава відповідальності, суспільно небезпечне діяння, склад правопорушення, класифікація податкових правопорушень.

Скласти схеми:

- Структура органів державного податкового контролю.
- Методи податкового контролю.
- Порядок здійснення перевірки.
- Види і методи податкового контролю.
- Види відповідальності за податкові правопорушення в Україні.

Теми для написання рефератів:

1. Система органів державної податкової служби України та їх правовий статус.
2. Контролюючі органи та органи стягнення: митні органи України.
3. Податкова перевірка: поняття і класифікація.
4. Співвідношення переконання і примусу в податковому праві.

Загальна характеристика податкового правопорушення.

5. Склад, елементи та класифікація податкового правопорушення.
6. Види відповідальності за порушення податкового законодавства.
7. Зарубіжний досвід податкового контролю.
8. Камеральна перевірка. Загальна характеристика та особливості.
9. Документальні перевірки. Проблемні питання.
10. Учасники податкових перевірок та їх компетенція.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Поняття і зміст податкового контролю в Україні.
2. Види податкових перевірок та порядок їх проведення.
3. Податкові злочини та податкові правопорушення.

4. Способи скоєння правопорушень у сфері оподаткування
5. Легальні та нелегальні способи ухилення від оподаткування: їх види та характеристика.
6. Види відповідальності за порушення податкового законодавства.
7. Шляхи і методи усунення подвійного оподаткування.
8. Міжнародний договір як механізм усунення подвійного оподаткування.
9. Погашення податкового боргу платників податків.
10. Зміст податкової застави.

Тестові завдання

1. Назвіть один із законодавчих актів, який регулює відносини у сфері справляння податків і зборів, що стягуються в Україні?

- A. Конституція України.
- B. Бюджетний кодекс України.
- C. Закон України «Про державний бюджет на відповідний рік».
- D. Податковий кодекс України.

2. Діяльність держави і платників у процесі сплати, нарахування, зарахування податків, контролю за своєчасністю та повнотою їх надходження до бюджету – це:

- A. Податкова робота.
- B. Податкова система.
- C. Податкова політика.
- D. Податкова декларація.

3. Вкажіть функції податків:

- A. Контрольна, регулювальна і фіскальна.
- B. Накопичувальна і стримульвальна.
- C. Нагромаджувальна і економічна.
- D. Стимульвальна, змішана і фіскальна.

4. Під час формування і наповнення бюджету держави, яка проявляється функція податків?

- A. Регулювальна.
- B. Фіскальна.
- C. Стимульвальна.
- D. Розподільча.

5. Єдиний податок: до якої належить групи податків?

- A. Прямі загальнодержавні
- B. Місцеві, податки на споживання.
- C. Непрямі загальнодержавні.
- D. Прямі місцеві.

6. Обов'язкові платежі здійснювані у порядку і на умовах, що визначаються законодавчими актами держави, фізичних та юридичних осіб до бюджетів – це:

- A. Об'єкт оподаткування.
- B. База оподаткування.
- C. Податки.
- D. Ставка податку.

7. «Об'єкт оподаткування», що означає це поняття?

- A. Дохід (прибуток) або його частина
- B. На одиницю виміру бази оподаткування – розмір податкових нарахувань.
- C. Обороти з реалізації товарів, майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.
- D. Майно.

8. До загальнодержавних податків відносяться?

- A. Податок на прибуток підприємств.
- B. Збір за місяць для паркування транспортних засобів.
- C. Податок на особисте майно.
- D. Ставка податку.

9. Права платників податку:

- A. Проводити облік доходів і витрат в установленому порядку, звітувати, стосовно обчислення і сплати податків та зборів.
- B. У контролюючих органах стати на облік.
- C. У встановлені строки сплачувати податки і збори.
- D. Користуватися за наявності підстав податковими пільгами.

10. «Податкові пільги» що означає це поняття?

- A. Це звільнення платника податку від нарахування та сплати податку, передбачене податковим законодавством.
- B. На одиницю виміру бази оподаткування розмір податкових нарахувань.
- C. Це звільнення платника податку від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, передбачені податковим і митним законодавством.
- D. Це знижка.

Практичне заняття №1 – 2 год.

План:

1. Принципи податкового контролю.
2. Суть та склад податкового правопорушення, як підстави податкової відповідальності.

3. Поняття, особливості та види податкових санкцій.
4. Міжнародний договір як основний спосіб усунення подвійного оподаткування.
5. Особливості міжнародного податкового планування.

Сукупність знань, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- поняття податкового контролю;
- суб'єкти, об'єкти, функції, принципи податкового контролю;
- податковий контроль як елемент управління;
- критерії класифікації й, відповідно, види податкового контролю;
- способи здійснення податкового контролю.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

- розкрити порядок проведення камеральної перевірки;
- розкрити суть і особливості порядку проведення документальних планових перевірок і порядку проведення документальних позапланових перевірок;
 - розкрити умови та порядок допуску посадових осіб контролюючих органів до проведення документальних виїзних та фактичних перевірок;
 - розкрити суть і особливості оформлення результатів перевірок.

Завдання 1.

Проаналізуйте права платників податків, представників платників податків та податкових агентів. Складіть порівняльну таблицю за місцем в рейтингу Міжнародного Валютного фонду, України і інших країн за макроекономічними показниками, які дають загальну оцінку розвитку країни. (для порівняння візьміть 4 країни). На підставі даного порівняльного аналізу зробіть стислі висновки про рівень номінального валового внутрішнього продукту на душу населення. Визначте місце України за рівнем валового внутрішнього продукту (за допомогою якого характеризується добробут, і чим вище його рівень, тим багатше країна) серед інших країн світу.

Завдання 2.

Розкрийте правову природу проблеми подвійного оподаткування. Надайте характеристику двостороннім угодам, які були підписані Україною з метою уникнення подвійного оподаткування.

Завдання 3.

Охарактеризуйте елементи складу податкового правопорушення: об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона та наведіть приклади з чинних нормативно-правових актів.

Завдання 4.

Працівниця головного відділу бухгалтерії допустила помилку під час ведення документів податкового обліку, внаслідок чого була несплата податку на прибуток на суму 350 000 грн.

Надайте обґрунтовану відповідь, яким чином даний фахівець буде притягнута до відповідальності, а також кваліфікуйте діяння працівниці.

Завдання 5.

Керівництво аграрного підприємства несвоєчасно надало декларацію про сплату податків, до контролюючого органу.

Яким чином кваліфікувати діяння керівництва?

Які існують особливості притягнення керівників підприємств до відповідальності?

Завдання 6.

Внаслідок виїзної позапланової документальної перевірки донараховано до бюджету 102 000 грн податкових платежів, зокрема: ПДВ – 30 000 грн, акцизний податок – 20 000 грн, податок на прибуток – 40 000 грн. Згідно з чинним податковим законодавством платнику-підприємцю нараховані фінансові санкції сумою 26900 грн та пеню сумою 3,0 тис. грн. Підприємець в свою чергу відмовляється від сплати фінансових санкцій та пені, стверджуючи, що у нього переплата в бюджет, в особових рахунках, на загальну суму 60000 грн. На підставі цього платник відмовився від підписання акта документальної перевірки подавши скаргу до податкового органу.

Чи правомірні дії перевіряючого?

Завдання для самостійної роботи до Теми 4:

Підготуйте реферативні повідомлення (есе) за матеріалами публікацій в наукових періодичних виданнях, в яких розкриваються сучасні проблеми податкового права.

Індивідуальні завдання до Теми 4:

1. Підготувати мультимедійну презентацію відповідно до теми.
2. Скласти 4 задачі відповідно до теми.

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.

10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.

11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.

12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.

13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII.

14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.

15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.

16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.

18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.

20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.

21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.

22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.

23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.

24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ України від 21.05.2014 р. № 236.

25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.

26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.

27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.

28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.

29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Сочінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.
6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.
2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.
3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.
4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.
5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.
6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.
7. Рєзнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.
8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.
9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.
10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.
11. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.

ТЕМА 5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКІВ З ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Семінарське заняття №5 – 2 год.

План:

1. Фізичної особа: її правовий статус, як платника податку.
2. Історія походження та правове регулювання податку з доходів фізичних осіб.
3. Фізичні особи підприємці (крім осіб, що обрали спрощену систему): особливості оподаткування.
4. Фізичні особи підприємці: спрощена система оподаткування, обліку і звітності.
5. Податкова знижка: сутність та зміст, її порівняння з податковою пільгою.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Податок на доходи фізичних осіб це загальнодержавний податок, який стягується з доходів фізичних осіб (громадян – резидентів і нерезидентів), котрі одержують з джерел їх походження доходи в Україні.

До фізичних осіб, які є платниками податку на доходи, відносять:

1. фізична особа – резидент, яка одержує, як іноземні доходи, так і доходи з джерела їх походження в Україні;
2. фізична особа – нерезидент, яка одержує доходи з джерела їх походження в Україні;
3. податковий агент (стаття 162 ПКУ України).

До об'єкта оподаткування резидента відносять:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- доходи, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування з джерела їх походження в Україні;
- іноземні доходи – отримані з джерел за межами України, доходи (прибуток).

До об'єкта оподаткування відносять:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні;
- доходи, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання) (ст. 163 ПКУ України) з джерела їх походження в Україні.

Загальний оподатковуваний дохід є базою оподаткування (тобто будь-який дохід, який в свою чергу підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений чи наданий) протягом звітного податкового періоду на користь платника податку).

Особливу увагу слід приділити наступному: до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку входять:

1. доходи, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту), у вигляді заробітної плати;
2. частина доходів від операцій з майном, розмір якої визначається відповідно до положень статей 172, 173 ПКУ України;
3. суми винагород та інших виплат, відповідно до умов цивільно-правового договору, нарахованих (виплачених) платнику податку;
4. доходи від продажу об'єктів майнових і немайнових прав, (в тому числі інтелектуальної (промислової) власності), і прирівняні до них права, об'єкти права інтелектуальної промислової власності і прирівняні до них права (роялті), зокрема отримані спадкоємцями власника такого нематеріального активу; доходи у вигляді сум авторської винагороди, іншої плати за надання права на користування або розпорядження іншим особам нематеріальним активом (творами літератури, мистецтва, науки або іншими нематеріальними активами);
5. оподатковуваний дохід (прибуток), не включений до розрахунку загальних оподатковуваних доходів минулих податкових періодів та самостійно виявлений платником податку у звітному періоді або нарахований контролюючим органом;

6. дохід від надання майна в оренду, суборенду (строкове володіння та/або користування) або в лізинг;

7. сума заборгованості за укладеним цивільно-правовим договором платника податку, за якою минув строк позовної давності та сума заборгованості яка перевищує суму діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, що становить 50 відсотків місячного прожиткового мінімуму, крім сум податкової заборгованості, за якими минув строк позовної давності згідно з розділом II ПКУ України, (що встановлює порядок стягнення заборгованості з податків, зборів і погашення податкового боргу). З таких доходів фізична особа самостійно сплачує податок та зазначає їх у річній податковій декларації;

8. пасивні доходи (доходи у вигляді вигащів, призів);

9. інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій з деривативами, корпоративними правами та цінними паперами, випущеними в інших за деяким виключенням, ніж цінні папери, формах;

10. дохід у вигляді отриманого у дарунок майна в межах, що оподатковується згідно з ПКУ України чи вартості успадкованого майна;

11. кошти або майно (нематеріальні активи), отримані як хабар платником податку, знайдені як скарб чи викрадені, не зданий державі згідно із законом, у сумах, які визначені обвинувальним вирокком суду незалежно від призначеної ним міри покарання тощо (детальний аналіз міститься у статті 164 ПКУ України);

12. сума надміру витрачених коштів, отриманих на відрядження або під звіт платником податку та не повернутих у встановлені строки законодавством.

Відповідно до статті 165 ПКУ України, перелічені доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу.

Базовий податковий (звітний) період це період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, сплачувати до бюджету суми податків та зборів, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) крім випадків, передбачених Податковим Кодексом, коли контролюючий орган зобов'язаний платнику податку самостійно визначити суму податкового зобов'язання.

Платник податку, поряд з обов'язком сплачувати податок, має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отримуваного від одного роботодавця на суму податкової соціальної пільги, у вигляді заробітної плати.

Надайте визначення таких понять:

Фізична особа – резидент, мінімальне податкове зобов'язання, фізична особа – нерезидент, перший податковий період, об'єкт оподаткування резидента, загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід, об'єкт оподаткування нерезидента, база оподаткування, загальний оподатковуваний дохід, доходи від продажу об'єктів майнових і немайнових прав, доходи у

вигляді сум авторської винагороди, об'єкти права інтелектуальної промислової власності та прирівняні до них права, дохід від надання майна в лізинг, оренду або суборенду, інвестиційний прибуток, дохід у вигляді неустойки (штрафів, пені), суми грошового або майнового відшкодування, суми безповоротної фінансової допомоги, основної суми боргу (кредиту) платника податку, сума прощеного (анульованого) боргу, сума розстроченого податкового зобов'язання, сума (вартість) благодійної допомоги, податкова знижка.

Скласти схеми:

- Порівняльна характеристика оподаткування фізичних осіб в Україні та країнах Європейського союзу.
- Законодавство, що регулює оподаткування фізичних осіб.
- Податки, що сплачуються юридичними і фізичними особами.
- Порівняльна характеристика оподаткування ФОП на загальних умовах та на спрощеній системі оподаткування.
- Відмінності між поняттям «резидента оподаткування» та «нерезидента оподаткування».

Теми для написання рефератів:

1. Фізичні особи-підприємці, як особливі суб'єкти податкових правовідносин, особливості правового статусу.
2. Правова характеристика оподаткованого доходу та його видів.
3. Податок на доходи фізичних осіб та його місце в податковій системі України.
4. Податкові знижки, законодавчі обмеження права на нарахування.
5. Податкові соціальні пільги, особливості і специфіка умов отримання та порядку визначення.
6. Особливості і специфіка об'єктів та бази оподаткування.
7. Характеристика порядку сплати податку до бюджету.
8. Окремі види діяльності: порядок оподаткування.
9. Декларування доходів громадян.
10. Оподаткування доходів, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Правова природа прибуткового оподаткування фізичних осіб (історія питання).
2. Еволюційні зміни законодавства України щодо оподаткування фізичних осіб.
3. Податкова соціальна пільга як можливість справедливого перерозподілу доходів, її розміри та особливості застосування.
4. Особливості оподаткування дарунків та спадщини.
5. Особливості оподаткування операцій з рухомим та нерухомим майном в Україні.

6. Особливості оподаткування фізичних осіб – підприємців в Україні.
7. Аналіз правового механізму змішаних податків, платниками яких є фізичні особи.
8. Порівняльна характеристика оподаткування фізичних осіб в Україні та країнах Європейського союзу.
9. Особливості оподаткування фізичних осіб підприємців (крім осіб, що обрали спрощену систему).
10. Спрощена система оподаткування, обліку і звітності фізичних осіб підприємців.

Тестові завдання

1. Назвіть одно із тверджень щодо податків, яке Ви вважаєте вірним? «Податки в сучасній ринковій економіці позначаються, як...»:

- A. Інструмент впливу на динаміку та структуру виробництва.
- B. З метою задоволення соціальних потреб суспільства як інструмент перерозподілу ВВП.
- C. Всі твердження є вірними.
- D. Головне джерело формування в державі фінансових ресурсів, що забезпечує реалізацію її правових і економічних функцій.

2. В якому з наведених варіантів більш повно відображена суть податку як правової категорії, в якому з наведених варіантів більш повно висвітлена:

- A. Податок це форма примусового відчуження результатів діяльності суб'єктів на підставі закону, у державну чи комунальну власність, що виступає як нецільовий, обов'язковий, безумовний, безоплатний і безповоротний платіж.
- B. Податок це обов'язковий нецільовий і безповоротний платіж закріплений законодавчим актом, до бюджету відповідного рівня.
- C. Податок це обов'язковий безумовний платіж, що справляється з фізичних та юридичних осіб, до бюджету.
- D. Суть податку виявляється у зміні форми власності, в переході власності від платника до держави.

3. За формою оподаткування (взаємовідносин платника і держави), як поділяються податки?

- A. податки з юридичних і фізичних осіб.
- B. прями і непрямі.
- C. податки на доходи і прибутки, на споживання та майно.
- D. загальнодержавні і місцеві.

4. Яким чином податки поділяються за економічним змістом об'єкта оподаткування?

- A. податки на доходи і прибутки, на споживання та майно.
- B. прямі і непрямі.
- C. податки з юридичних і фізичних осіб.
- D. загальнодержавні і місцеві.

5. Прямі податків виражаються:

- A. Акцизний податок.
- B. Податок на додану вартість.
- C. Мито.
- D. Податок на спадщину та подарунки.

6. Які податків із перелічених, до прямих не відносяться:

- A. Податок на доходи фізичних осіб.
- B. Податок на прибуток.
- C. Плата за землю.
- D. Мито.

7. До непрямих податків належать:

- A. Одна особа є суб'єктом і носієм податку.
- B. Визначаються за розміром споживання.
- C. Включається у вартість на стадії виробництва.
- D. Залежать від доходу або майна платника податку.

8. Характерною рисою із переліченого є непрямим податком:

- A. Залежать від майна або доходів окремого платника.
- B. Стягуються внаслідок придбання і накопичення матеріальних благ.
- C. На стадії виробництва включаються в ціну.
- D. Стягуються за кадастрами чи декларацією.

9. Якщо ставка податку збільшується зі зростанням об'єкта оподаткування, який застосовується метод оподаткування?

- A. пропорційне оподаткування.
- B. регресивне оподаткування.
- C. рівне оподаткування.
- D. прогресивне оподаткування.

10. Визначте резидентів, як платниками податку на прибуток:

- A. Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, суб'єктами господарювання.
- B. Міжнародні організації в Україні, дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва інших держав.

С. Юридичні особи утворені відповідно до законодавства інших держав, будь-якої організаційно-правової форми, які отримують доходи з джерелом походження з України.

Д. Відповідно до законодавства України, юридичні особи та їх відокремлені особи, які утворені та провадять свою діяльність з місцезнаходженням як на її території, так і за межами держави.

Практичне заняття №2 – 2 год.

План:

1. Податок з доходів фізичних осіб: загальна характеристика.
2. Фізичні особи: види доходів та особливості їх оподаткування.
3. Застосування податкової знижки та податкової соціальної пільги.
4. Податкова декларація: подання її фізичними особами.
5. Особливості оподаткування фізичних осіб – підприємців.
6. Правові основи усунення подвійного оподаткування громадян.

Сукупність знань, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- поняття фізична особа – резидент, фізична особа – нерезидент, податковий агент;
- об'єкт оподаткування резидент, об'єкт оподаткування нерезидент, база оподаткування;
- загальний оподатковуваний дохід; загальний місячний оподатковуваний дохід, загальний річний оподатковуваний дохід;
- порядок сплати податку до бюджету;
- порядок оподаткування окремих видів діяльності.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

- надати правову характеристику платникам податку на доходи фізичних осіб, розкрити суть та особливості;
- розкрити суть і особливості об'єкта та бази оподаткування;
- розкрити оподаткування доходів, нарахованих, виплачених, наданих платнику податку податковим агентом, визначити суть та особливості;
- розкрити суть оподаткування доходів, нарахованих, виплачених, наданих, платнику податку особою, яка не є податковим агентом, та іноземних доходів.

Завдання 1.

Назвіть специфічні ознаки фізичної особи - резидента, нерезидента та податкового агента, які розкривають їх правову природу. Чим об'єкт оподаткування резидент відрізняється від бази оподаткування? Що означає ставка податку? Що означає розрахунок податкових зобов'язань? Що означає порядок нарахування, утримання, сплати та перерахування податку до бюджету? Що означає граничний термін сплати до бюджету податку? Що означає перерахунок податку та податкові соціальні пільги? Що означає

оподаткування бюджетного гранту, оподаткування благодійної допомоги, оподаткування виграшів та призів? В чому виражаються особливості нарахування, виплати та оподаткування окремих видів доходів?

Завдання 2.

Акціонерне товариство (на загальній системі оподаткування) сплатило іноземній компанії (Данія) роялті за торгівельну марку, у звітному податковому періоді, яка використовується у господарській діяльності даного товариства, в розмірі 3900 євро (курс євро гривні 40,9/1 євро).

В зв'язку із вказаною виплатою, яку суму податку повинне нарахувати та сплатити товариство? Яку суму повинна отримати іноземна компанія (Данія)?

Завдання 3.

Товариство з обмеженою відповідальністю (на загальній системі оподаткування) отримало валові доходи в розмірі 500 000 грн., у звітному податковому періоді, використало грошові кошти на придбання товарів, робіт та послуг, що застосовуються у господарській діяльності товариства – 390 000 грн. Слід зазначити, що у даному періоді отримано банківський кредит у сумі 100 000 грн., згідно з яким нараховане та сплачено у даному періоді відсотки банку у розмірі 4100 грн.

За вказаний податковий період, яку суму податку на прибуток повинне нарахувати та сплатити товариство?

Завдання 4.

Товариство з обмеженою відповідальністю - центр розвитку дитини «Веселі та розумні» – зареєстроване в якості платника податків, виконує свою діяльність за рахунок спонсорської допомоги та безповоротності благодійної фінансової допомоги.

Чи повинне товариство платити податкові відрахування в бюджет, отримуючи спонсорську допомогу?

Завдання 5.

Товариство з обмеженою відповідальністю (платник ПДВ у звітному податковому періоді) реалізувало споживачам кондитерських виробів на загальну суму 160 000 грн. Зазначені кондитерські вироби були придбані за 140 000 грн. (у складі ціни товарів сплачено ПДВ).

Яку суму податку на додану вартість повинно задекларувати товариство до сплати?

Завдання 6.

Товариство з обмеженою відповідальністю (на загальній системі оподаткування) придбало у іноземній компанії (Австрія) послуги в сфері будівництва, у звітному податковому періоді, що використовуються у господарській діяльності даного товариства, сума, яких складає в розмірі 15000 євро (курс євро гривні 40,9/1 євро).

В зв'язку із зазначеним придбанням, яку суму повинне віднести товариство до складу валових витрат ?

Завдання для самостійної роботи до Тем 5:

1. Складіть до даної теми тести, які будуть містити 15 питань (для кожного питання 4 варіанти відповіді).

Індивідуальні завдання до Тем 5:

1. Підготувати мультимедійну презентацію відповідно до теми.
2. Складіть до даної теми термінологічний словник.

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VІІІ. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.
10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VІІІ.
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.
15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.
16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.

18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.

20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.

21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.

22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.

23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.

24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.

25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.

26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.

27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.

28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.

29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Сочінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.
6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.
2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.
3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.
4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.
5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.
6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.
7. Резнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.
8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.

9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.

10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.

11. Волошук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.

ТЕМА 6. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКІВ З ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Семінарське заняття №6 – 2 год.

План:

1. Характерні особливості податку з підприємств на прибуток, за елементами.
2. Порядок обчислення податку на прибуток та сплати підприємствами.
3. Оподаткування окремих видів діяльності та операцій: особливості та специфіка.
4. Окремі види діяльності: порядок оподаткування.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Платниками податку – резидентами є: суб'єкти господарювання тобто юридичні особи, які здійснюють, як на території України, так і за її межами господарську діяльність, (крім юридичних осіб, визначених пунктами 133.4 та 133.5 статтею 133 ПКУ). Відповідно до пункту 133.4 не є платниками податку неприбуткові підприємства, організації та установи. Відповідно до пункту 133.5 не є платниками податку суб'єкти господарювання, що застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності.

Об'єктом оподаткування є: прибуток, який визначається шляхом коригування, збільшення або зменшення, фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), із джерелом походження з України та за її межами, визначеного у фінансовій звітності суб'єктів господарювання відповідно до національного законодавства, стандартів бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, згідно з відповідними положеннями Податкового Кодексу.

Згідно із статтею 134 Податкового кодексу України базою оподаткування є грошове вираження об'єкту оподаткування.

Базою оподаткування операцій платника податку на особливих умовах тобто резидента Дія Сіті – є грошове вираження об'єкта оподаткування, розрахованого за правилами, згідно зі статтею 141 Податкового Кодексу. У випадку виконання операцій, які є об'єктом оподаткування, у формі, відмінній від грошової, базу оподаткування розглядаємо, як вартість даної операції, визначену на рівні не нижче звичайної ціни.

Слід запам'ятати, що база оподаткування операцій платника податку на особливих умовах тобто резидента Дія Сіті, визначається зважаючи на вартість операції без зниження на суму утриманого податку на доходи нерезидента.

Окрему увагу, слід приділити ставкам податку. Базова або основна ставка податку складає 18 відсотків.

У процесі провадження страхової діяльності резидентів тобто юридичних осіб одночасно із ставкою податку на прибуток, згідно з пунктом 136.1, ставки податку на дохід визначаються у наступних розмірах:

- 3 відсотки від об'єкта оподаткування за договорами страхування, що відповідає статті 141 Податкового Кодексу;

- 0 відсотків у межах недержавного пенсійного забезпечення договорами страхування, відповідно до договорів з довгострокового страхування життя та договорами добровільного медичного страхування, навіть договорів страхування додаткової пенсії, відповідно до підпунктів 14.1.52, 14.1.52¹, 14.1.52² і 14.1.116, пункту 14.1 ст. 14 Податкового Кодексу України.

Ставки відсотків: 0, 4, 5, 6, 12, 15, 18 та 20, застосовані відповідно до доходів нерезидентів та зіставлених до них осіб із джерелом їхнього походження з України у випадках встановлених ст. 141 ПКУ.

Під податковими або звітними періодами щодо податку на прибуток підприємств, крім випадків, передбачених ст. 137, визначають календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік. За цих обставин податкова декларація розраховується наростаючим підсумком. Згідно із ст. 137 початок податкового або звітного періоду відбувається з першого календарного дня податкового або звітного періоду і добігає кінця в останній календарний день податкового або звітного періоду, виключенням є, виробники сільськогосподарської продукції, для яких можливо обирати річний податковий або звітний період, який може починатися з 1 липня минулого звітного року і закінчуватися 30 червня поточного звітного року.

Прибуток підприємств та організацій звільняється від оподаткування, на підставі того, що такі суб'єкти господарювання засновані громадянськими об'єднаннями осіб з інвалідністю та є їх повною власністю, одержаний від продажу або постачання товарів, надання послуг і виконання робіт, за винятком послуг із поставки підакцизних товарів, підакцизних товарів, здобутих у межах договорів комісії або консигнації, поруки, довірчого управління, доручення, інших цивільно-правових договорів, що акредитують такого платника податку від імені та за дорученням іншої особи, реалізовувати постачання товарів без передачі права власності на дані товари, де кількість осіб з інвалідністю, протягом попереднього звітного або податкового періоду, що мають відповідно об'єкту господарювання основне місце роботи, становить середньооблікової чисельності штатних робітників облікового складу не менш, як 50 відсотків за умови, що фонд оплати праці складає протягом звітного періоду не менш, як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці, даних осіб з інвалідністю.

Зазначені суб'єкти господарювання громадських об'єднань осіб з інвалідністю мають право, відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», використовувати цю пільгу (звільнення від оподаткування) за наявності дозволу на право користування такою пільгою, який видається уповноваженим на це органом.

Надайте визначення таких понять:

Платники податку, суб'єкти господарювання, місце ефективного управління, Іноземна компанія, порядок взяття на облік та зняття з обліку іноземної компанії, неприбуткова організація, реєстр неприбуткових установ та організацій, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставки податку, 3 відсотки за договорами страхування від об'єкта оподаткування, 0 відсотків за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування, договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, 10 відсотків від доходу, отриманого від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів, 18 відсотків від доходу, отриманого від діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор, ставка податку на дохід від суми доходів у розмірі 30 відсотків, порядок обчислення податку на прибуток підприємств та сплати, податкові (звітні) періоди, річний податковий (звітний) період, виробники сільськогосподарської продукції, спрощена система оподаткування, податкові зобов'язання, різниці, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів, Розрахунок амортизації основних засобів та нематеріальних активів.

Скласти схеми:

- Порівняльна характеристика оподаткування юридичних осіб в Україні та країнах Європейського союзу.
- Законодавство, що регулює оподаткування юридичних осіб.
- Податки, що сплачуються юридичними і фізичними особами.
- Порівняльна характеристика оподаткування фізичних осіб на загальних умовах та на спрощеній системі оподаткування.
- Елементи податків з урахуванням ієрархії.

Теми для написання рефератів:

1. Правова характеристика податку на прибуток підприємств.
2. Суб'єкти господарювання – платники податку.
3. Об'єкт та база оподаткування юридичних осіб.
4. Ставки податку від діяльності юридичних осіб.
5. Особливості порядку обчислення податку на прибуток підприємств та сплати.
6. Господарська діяльність підприємств: вплив ПДВ на її результати.
7. Сфера адміністрування ПДВ: проблема боротьби з корупцією.
8. Податок на прибуток: правове регулювання.
9. Особливості правового регулювання прямого оподаткування.
10. Екологічний податок: обчислення, порядок надання податкової звітності та сплати податку.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Правова природа прибуткових податків.
2. Місце податку на прибуток у системі податків та зборів України.
3. Основні елементи правового механізму податку на прибуток підприємства.
4. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток.
5. Порядок визначення доходів підприємства, що підлягають оподаткуванню та їх склад.
6. Оптимізація податкових платежів на підприємстві.
7. Особливості визнання витрат подвійного призначення при визначенні оподатковуваного прибутку.
8. Амортизація її об'єкти та методи нарахування.
9. Аналіз досвіду розвинених країн Європи в галузі оподаткування малого бізнесу.
10. Назвіть основні елементи податку.

Тестові завдання

1. Назвіть функцію податків, яка створює орієнтири для розвитку діяльності або згортання виробництва?

- A. Фіскальна.
- B. Соціальна.
- C. Контрольна.
- D. Регулююча.

2. В якому варіанті наведені основні елементи податку з урахуванням ієрархії?

- A. Порядок (методи, строки, засоби) сплати податку, об'єкт оподаткування, податкова ставка.
- B. Суб'єкт оподаткування, база оподаткування, ставка податку, об'єкт оподаткування.
- C. Об'єкт оподаткування, податкова база, джерело сплати податку або збору.
- D. Податкова база, податкова ставка, податкові пільги.

3. Визначте такий елемент оподаткування, який забезпечує найбільшу можливість реалізації регулюючої функції податків:

- A. Встановлення термінів сплати податків.
- B. Об'єкта оподаткування.
- C. Визначення джерела сплати.
- D. Надання податкових пільг.

4. Визначте спосіб надання податкових пільг, якій більш позитивно впливає на прояв регулюючої функції податків?

- A. Пільги у визначенні податкових ставок.
- B. Пільги щодо термінів сплати податків.
- C. Надання податкового кредиту.
- D. Відшкодування сплачених податків.

5. За формою оподаткування (взаємовідносин платника і держави), як поділяються податки?

- A. Податки на доходи і прибутки та на споживання і майно.
- B. Прямі і непрямі.
- C. Податки з юридичних і фізичних осіб.
- D. Загальнодержавні і місцеві.

6. Нерезиденти – платники податку на прибуток:

- A. Отримання доходів із джерела походження з України, постійними представництвами нерезидентів.
- B. Міжнародні організації, дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва багатьох держав в Україні.
- C. Вірні відповіді D і A.
- D. Отримання доходів з джерела походження з України, юридичними особами, які створені в будь-якій організаційно-правовій формі.

7. Дохід – це:

- A. Грошові, матеріальні та нематеріальні надходження, що зумовлюють зростання власного капіталу і які забезпечують зменшення зобов'язань або збільшення активів.
- B. Грошові надходження від реалізації продукції.
- C. Будь-які грошові надходження, за виключенням непрямих податків.
- D. Розбіжність між надходженнями, отриманими від всіх видів економічної діяльності, та витратами, пов'язаними із реалізацією товарів, робіт, послуг та іншими видами господарської діяльності.

8. Витрати – це:

- A. Проведення господарської діяльності платника, здійснювана сума будь-яких витрат, в результаті чого відбувається зменшення економічних переваг у вигляді збільшення зобов'язань або вибуття активів.
- B. Всі варіанти відповідей є вірними.
- C. Операції, пов'язані із зменшенням (вибуттям) активів та зростанням зобов'язань.
- D. Будь які витрати пов'язані з господарською діяльністю, у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах.

9. Що не визнають доходами підприємств, з переліченого, які одержуються від інших осіб:

- A. На поточних рахунках в банках, відсотки, отримані на залишки коштів.
- B. Суми попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг).
- C. Доходи від операцій оренди/лізингу.
- D. Дивіденди, отримані від фінансових інвестицій.

10. Назвіть наявні умови, стосовно, яких для цілі оподаткування податком на прибуток, визнається дохід від реалізації продукції?

A. Вигоди і ризики, передані покупцеві, пов'язані з правом власності на товар.

B. Всі відповіді вірні.

C. Впевненість на те, що в результаті операції відбудеться збільшення економічної переваги підприємства.

D. Можливість точно визначеної суми доходу.

Практичне заняття №3 – 2 год.

План:

1. Охарактеризуйте звільнення від оподаткування.
2. Надайте розгорнуту відповідь, щодо різниць, які виникають при здійсненні фінансових операцій.
3. Розтлумачте статтю 139 Податкового кодексу, щодо різниць, що виникають при формуванні резервів (забезпечень).
4. Особливості різниць, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів.
5. Екологічний податок: платники податку, об'єкт та база оподаткування.

Сукупність знань, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- поняття платники податку – резиденти, суб'єкти господарювання – юридичні особи, спрощена система оподаткування, фізичні особи – підприємці;
- іноземна компанія, платники податку – нерезиденти, неприбуткові підприємства, доходи (прибутки);
- об'єкт оподаткування; прибуток із джерелом походження з України, платники податку на прибуток – виробники сільськогосподарської продукції, дохід за договорами страхування, дохід організаторів азартних ігор;
- база оподаткування, суми, отримані від міжнародної фінансової організації, суми кредитів (позик), отриманих під державні гарантії, суми боргових зобов'язань;
- ставки податку, порядок обчислення податку на прибуток підприємств та сплати.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

- надати правову характеристику податковим (звітнім) періодам для податку на прибуток підприємств, розкрити суть та особливості;
- розкрити специфіку та особливості платників податків на особливих умовах тобто особливості обчислення та сплати податку на прибуток підприємств резидентами Дія Сіті;
- розкрити суть різниць, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів: збільшення або зменшення фінансового результату до оподаткування;
- розкрити суть різниць, які виникають при здійсненні фінансових операцій; що розуміють під борговими зобов'язаннями; збільшення або зменшення фінансового результату до оподаткування.

Завдання 1.

Суб'єкт господарювання являється платником єдиного податку третьої групи. Вид діяльності даного підприємства це ремонт сільськогосподарської техніки. Юридична особа надала послугу по ремонту та заміні запчастин трактора SOLIS 75. Вартість робіт обійшлася у 16000 грн. Клієнт оплатив послугу по бартеру тобто фруктами та овочами на відповідну суму.

Чи підпадає дана операція до нормативів спрощеного оподаткування?

Яку суму податку має сплатити юридична особа з цього доходу?

Завдання 2.

Фермерське господарство зареєстроване як платник єдиного податку четвертої групи, з вирощування та переробки зернових злакових рослин. У власності родини знаходиться 17 га сільськогосподарської землі. У зв'язку з успішною господарською діяльністю родиною прийнято було рішення орендувати земельну ділянку сільськогосподарського призначення площею 5 га.

Чи залишиться статус даного фермерського господарства як платника єдиного податку, надайте розгорнуту відповідь?

Завдання 3.

Фізична особа – підприємець Кулько М. І., зареєстрований платником єдиного податку III групи. Підприємцю Кулько М. І. належать акції акціонерного товариства «Весна». За підсумками базового податкового (звітного) періоду (дорівнює календарному року) він отримав дивіденди в сумі 5000 грн.

Яку суму єдиного податку він повинен сплатити з даного доходу (отримання дивідендів)?

Завдання 4.

Місячний дохід робітниці металургійного комбінату складає: нараховану зарплату в сумі 15900 грн. та відсотки депозиту в банківській установі в сумі 705 грн.

Позначте суму податку, яка підлягає перерахуванню в бюджет, з доходів фізичних осіб.

Завдання 5.

Сопожко К. здобувач вищої освіти Запорізького Національного університету, який отримує стипендію, що складає 1700 грн. У вільний від навчання час Сопожко К. працює лаборантом кафедри історії і теорії держави і права на 0,5 ставки. Місячна заробітна плата становить 3350 грн.

Чи є Сопожко К. платником податку на доходи фізичних осіб?

Якщо так, то визначите суму ПДФО, яка підлягає перерахуванню в бюджет?

Завдання 6.

Місячний дохід кухаря шкільної їдальні складається з наступних статей: – заробітна плата – 11900 грн., дохід від надання однокімнатної квартири в оренду – 6000 грн.

Визначте суму податку з доходів фізичних осіб, яка підпадає перерахуванню в бюджет.

Завдання для самостійної роботи до Теми 6:

Складіть до даних тем схеми:

1. Податок на прибуток підприємств
2. Екологічний податок: платники податку, об'єкт та база оподаткування, обчислення, порядок надання податкової звітності та сплати податку.

Індивідуальні завдання до Теми 6:

1. Підготувати мультимедійну презентацію відповідно до теми.
2. Складіть до даної теми тести, які будуть містити 10 питань (для кожного питання 4 варіанти відповіді).

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VІІІ. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.
10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VІІІ.
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.
15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.

16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.

18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.

20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.

21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.

22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.

23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.

24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.

25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.

26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.

27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.

28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.

29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Соцінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.
6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.
2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.
3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.
4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.
5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.
6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.
7. Резнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.
8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.

9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.

10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.

11. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.

ТЕМА 7. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ

Семінарське заняття № 7 – 2 год.

План:

1. Правове регулювання непрямих податків.
2. Податок на додану вартість в системі непрямих податків.
3. Платник податку на додану вартість.
4. Об'єкт оподаткування. Ставки податку на додану вартість.
5. Пільги щодо податку на додану вартість.
6. Порядок обчислення і сплати податку на додану вартість.
7. Акцизний податок у податковій системі України.
8. Мита, поняття і види.
9. Особливості справляння мита.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Головним непрямим податком є **податок на додану вартість**. Доданою вартістю є виручка від реалізації за мінусом матеріальних витрат або заробітна плата плюс прибуток. Реальна сума ПДВ, що перераховується в бюджет визначається як різниця між сумою ПДВ з реалізації і накопиченими сумами ПДВ по запасам і витратам.

Об'єктом оподаткування ПДВ є реалізація українських та імпорتنих товарів, а також вивезення товарів за митну територію України для споживання. Такі товари роботи та послуги оподатковуються по ставці 20 %. 0 % – на ставка застосовується до:

- експортних товарів;
- продажу товарів в зонах митного контролю;
- надання транспортних послуг за межами України;
- продажу вугілля та продуктів його збагачення;
- продажу вугільних і торф'яних брикетів;
- продажу електроенергії.

Сплачується ПДВ не пізніше 20 числа наступного місяця після звітного періоду.

Непрямі податки (податки на споживання) – податки, що обчислюються на основі цін або фізичних характеристик товарів та послуг, розмір яких безпосередньо не залежить від доходів платника, а визначається за вартісними або кількісними характеристиками здійснюваних ним оподатковуваних операцій.

Непряме оподаткування в Україні представлено трьома видами податків: *податком на додану вартість, митом та акцизним збором.*

Акцизний збір запроваджено у 1991 р. Законом України «Про акцизний збір» від 18.12.1991 р. Закон був дійсний один рік. У 1992 р. був прийнятий Декрет Кабінету Міністрів України №18–92 від 26.12.92 р., який був законодавчою базою для справляння акцизного збору до введення в дію Податкового кодексу України.

У ПКУ визначені такі підакцизні товари: спирт етиловий, спиртові дистилляти, алкогольні напої, пиво, тютюнові вироби, тютюн і промислові замітники тютюну, нафтопродукти та скраплений газ, автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли. Також у ПКУ встановлені ставки податку, раніше вони могли встановлюватися окремими законами.

Акцизний збір – це непрямий податок, що встановлюється на високорентабельні і монополні товари та включається в їх ціну. Платниками є виробники товару і імпортери. Об'єктами оподаткування є обороти від реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів, митна вартість імпортованих товарів придбаних за іноземну валюту та обороти з реалізації конфіскованого, безгоспного, чи заставленого майна.

Акцизний збір визначається в твердих ставках з одиниці реалізованого товару або у відсотках до обороту. Сплачується акцизний збір в гривнях по курсу Національного банку України, що діяв на перший день кварталу, в якому відбулася реалізація товару, якщо товари вироблені і реалізовані в Україні. Для імпортованих товарів акцизний збір сплачується в гривнях за курсом Нацбанку на день подання митної декларації. Акцизний збір сплачується в основному до 15 числа кожного місяця після звітного. Якщо обороти в минулому році більше 25 тис.грн., то 15, 25 і 5 числа. По продажу спирту і алкогольних виробів – не пізніше трьох днів від реалізації. По тютюновим товарам – до 16 числа наступного місяця.

Мито – непрямий податок, що справляється з товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний контроль України.

Податок на додану вартість запроваджено в Україні з 01.01.1992 р. Законом України № 2007–ХІІІ від 20.12. 1991 р. Встановлена ставка податку дорівнювала 28 %. 26.12.1992 р. був прийнятий Декрет Кабінету Міністрів України «Про податок на додану вартість» №14-92, який замінив попередній закон.

Податок на додану вартість (ПДВ) – непрямий податок на додану вартість, що створюється на всіх стадіях виробництва та обігу, включається у вигляді надбавки до ціни товару і повністю сплачується кінцевим споживачем.

Чинним законодавством платниками податку на додану вартість визначені особи, на яких покладено обов'язок утримувати і вносити до бюджету податок, що сплачує покупець, а також особи, які ввозять (пересилають) товари на митну територію України.

Надайте визначення таких понять:

Непрямий податок, податок, податок на додану вартість, система непрямих доходів, акцизний податок, податкова система, мито, ставка податку, об'єкт оподаткування, платник податку, спеціальний акциз, акцизний податок, «вмонтований стабілізатор» економічного циклу, підакцизний товар, оподатковуваний оборот, податковий пост, акцизний склад, акцизна марка, електронна акцизна марка, алкогольні напої, тютюнові вироби, митна територія держави, митний кордон, переміщення через митний кордон, країна походження товарів, діагональна кумуляція, митний режим, імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт, транзит, тимчасове ввезення (вивезення), митний склад, спеціальна митна зона, магазин безмитної торгівлі, переробка на митній території України, переробка за межами митної території України, знищення (руйнування), відмова на користь держави, «зелений коридор», митна політика, митне регулювання, митний контроль, митне оформлення.

Скласти схеми:

- Законодавство, що регулює порядок нарахування та сплати ПДВ.
- Непрямі податки: платник, об'єкт оподаткування, ставки податку.
- Принципи розмежування прямих та непрямих податків.
- Нормативно-правові акти, що регулюють сплату непрямих податків в Україні.
- Відповідальність порушення сплати непрямих податків в Україні.

Теми для написання рефератів:

1. Передумови введення та історія становлення податку на додану вартість в Україні.
2. Правовий механізм податку на додану вартість.
3. Місце непрямих податків у податковій системі України.
4. Принципи розмежування прямих та непрямих податків.
5. Історія введення і становлення акцизного податку в Україні.
6. Недоліки та переваги індивідуальних акцизів.
7. Відмінність податку на додану вартість від акцизного податку.
8. Основні елементи правового механізму акцизного податку.
9. Мито: суть та особливості застосування.
10. Мито в системі загальнообов'язкових платежів.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Передумови введення та історія становлення податку на додану вартість в Україні.
2. Правовий механізм податку на додану вартість.
3. Місце непрямих податків у податковій системі України.
4. Принципи розмежування прямих та непрямих податків.
5. Історія введення і становлення акцизного податку в Україні.

6. Недоліки та переваги індивідуальних акцизів.
7. Відмінність податку на додану вартість від акцизного податку.
8. Основні елементи правового механізму акцизного податку.
9. Поняття, ознаки та особливості мита.
10. Місце непрямих податків у системі податкового законодавства України.

Тестові завдання

1. Головним документом у взаємовідносинах платників ПДВ є:

- A. податкова декларація;
- B. податковий акт;
- C. податкова накладна;
- D. податкове доручення.

2. Звітним періодом з ПДВ може бути:

- A. рік або місяць;
- B. квартал або місяць;
- C. місяць;
- D. рік.

3. Платник податку зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначеного у поданій ним податковій декларації, протягом:

- A. 20 календарних днів;
- B. 15 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку;
- C. 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку;
- D. 5 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку.

4. Платником податку на додану вартість визнається:

- A. тільки фізична особа;
- B. будь-яка особа, що проводить господарську діяльність і реєструється як платник податку, також особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню;
- C. тільки юридична особа, що зареєстрована як платник податку;
- D. будь-яка особа, що проводить певну діяльність.

5. Податкове зобов'язання – це:

- A. загальна сума податку на додану вартість, одержана платником звітного періоду;
- B. сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду;
- C. сума податку, одержана платником протягом календарного року;
- D. загальна сума податку, яка одержана платником протягом базового періоду.

6. Податковий кредит – це:

- A. загальна сума податку на додану вартість, одержана платником звітного періоду;
- B. сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду;
- C. сума податку на додану вартість, сплачена платником протягом календарного року;
- D. загальна сума податку на додану вартість, яка одержана платником протягом базового періоду.

7. Податок на додану вартість є:

- A. прямим податком;
- B. непрямим податком;
- C. акцизним податком;
- D. місцевим податком.

8. Податок на додану вартість складається з двох складових частин:

- A. податкової пільги та відшкодування;
- B. податкового кредиту та податкової пільги;
- C. бюджетного відшкодування і бюджетного зобов'язання;
- D. податкового кредиту та податкового зобов'язання.

9. Сума, що підлягає поверненню платнику податку на додану вартість з бюджету у зв'язку з надмірною сплатою податку, це:

- A. бюджетне відшкодування;
- B. податковий кредит;
- C. податкове зобов'язання;
- D. бюджетна пільга.

10. Чи включається ПДВ в ціну товару?

- A. так;
- B. ні;
- C. частково;
- D. так, але є винятки.

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.

5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.
10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII.
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.
15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.
16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.
18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.
19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.
20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.
21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.
22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.
23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.

24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.

25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.

26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.

27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.

28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.

29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв

міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Соцінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.
6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.
2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.
3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.
4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.
5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.
6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.
7. Рєзнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.
8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.
9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.
10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.
11. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.
12. Косяченко К. Е. Правове регулювання діяльності бюджетних установ у системі фінансового права. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2018. № 6(2). С. 32-37.
13. Косяченко К. Е. Сутність гарантій реалізації та захисту прав відповідних суб'єктів фінансового права. *Науковий журнал Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 186-190.
14. Косяченко К. Е. Заходи фінансової відповідальності: проблематика питання правового механізму зупинення операцій з бюджетними коштами. *Південноукраїнський південний часопис*. 2019. № 6. С. 110-113.
15. Косяченко К. Е. Вплив органів державної влади на стан фінансової дисципліни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 243-246.
16. Косяченко К. Е. Деякі особливості фінансового механізму бюджетних установ України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. Спец. вип. № 1. С. 345-353.

ТЕМА 8. РЕНТНІ ПЛАТЕЖІ

Семінарське заняття № 8 – 2 год.

План:

1. Сутність екологічного податку. Платники, об'єкт та база оподаткування, ставки податку. Порядок обчислення і сплати податку в бюджет. Звітність платників податку.
2. Принципи встановлення плати за ресурси: обов'язковість і однократність.
3. Склад рентної плати. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин: платники, об'єкт оподаткування, ставки, порядок обчислення та сплати податкових зобов'язань.
4. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин: платники, об'єкт оподаткування, ставки, порядок обчислення та сплати податкових зобов'язань.
5. Види плати за ресурси, побудова ставок і визначення платників. Рентна плата за спеціальне використання води. Платники, об'єкт оподаткування. Лімітування забору води і побудова ставок збору за воду.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Згідно з Податковим кодексом України **екологічний податок** – це загальнодержавний обов'язковий платіж, що стягується з суб'єктів господарювання, юридичних осіб, що не здійснюють підприємницьку діяльність бюджетних установ, громадських та інших підприємства, установ та організацій, постійних представництв нерезидентів під час провадження діяльності на території України і в межах її континентального шельфу. До об'єктів оподаткування екологічним податком відносять: обсяги та види розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання, обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання, обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок.

Екологічний податок сплачують особи, які здійснюють (п. 240.1 Податкового кодексу, *далі* – ПК):

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення. Однак щодо викидів вуглекислого газу (CO₂) екоподаток сплачується лише, коли обсяг їхній обсяг перевищує 500 тонн на рік. Щодо інших забруднювачів таких лімітів немає;
- скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- розміщення відходів. Виняток – розміщення окремих видів відходів на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання як вторинної сировини;
- утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені), а також їхнє тимчасове зберігання у виробників понад ліцензійний строк.

Платниками податку можуть бути всі суб'єкти господарювання: починаючи з підприємств, фізосіб-підприємців (ФОП), представництв нерезидентів і закінчуючи бюджетними установами.

Звільнення від сплати екологічного податку мають:

- суб'єкти господарювання, які розміщують відходи на власних територіях як вторинну сировину (п. 240.5 ПК). Вторинна сировина – це та сировина, яка може вживатися для виробництва повторно;

- суб'єкти ядерної енергетики, які уклали договори про повернення за межі України іонізуючих джерел опромінення, мають справу з радіоактивними відходами, які утворилися внаслідок аварії на ЧАЕС, деякі спеціалізовані підприємства (п. 240.4 ПК);

- суб'єкти господарювання, які здійснюють викиди двоокису вуглецю, але не більше 500 тонн на рік (п. 240.7 ПК);

- суб'єкти господарювання, які здійснюють тимчасове розміщення відходів, наприклад акумуляторів, люмінесцентних ламп, автомобільних шин тощо для їхньої подальшої передачі на утилізацію комунальним чи спеціалізованим підприємствам за дотримання двох умов:

1. наявності договору на збір та утилізацію відходів з таким комунальним або спеціалізованим підприємством;

2. у договорі наявні строки передачі відходів (період розміщення відходів).

Фізичні особи, які не зареєстровані як підприємці, екологічний податок теж не сплачують.

Рентна плата – це плата за використання природних ресурсів. Надра, вода, лісові ресурси, радіочастотний ресурс – все це об'єкти рентної плати. У консультації знайдете відповіді на питання, хто й коли має звітувати, а також дізнаєтеся, з чого складається рентна плата

Ставки **рентної плати** визначені Податковим кодексом України, а саме:

- за користування надрами для видобування корисних копалин;
- за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;

- за користування радіочастотним ресурсом України;

- за спеціальне використання води;

- за спеціальне використання лісових ресурсів;

- за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.

Безплатність і дешевизна природних ресурсів, які використовувалися в господарській практиці раніше, завдали, поряд з іншими факторами, великої шкоди природо-ресурсному потенціалу України, її екології. Перспективні вимоги суспільного розвитку, екологізація сучасного виробництва, закони ринку диктують вищий рівень цін на природні ресурси відносно до цін на кінцеву споживчу продукцію.

Основою для формування нового економічного механізму забезпечення розширеного відтворення природних ресурсів, їх охорони, регулювання раціонального використання став принцип платного, компенсаційного за змістом природокористування зі створенням системи відповідних платежів.

Об'єктами плати є джерела природних ресурсів – родовища корисних копалин, водосховища, лісові ділянки тощо, а суб'єктами – підприємства, організації та установи, їх філії та об'єднання, окремі громадяни, які використовують природні ресурси (незалежно від форм власності, організації господарської діяльності та підпорядкування).

Плата за природні ресурси може вноситися у вигляді спеціальних зборів, податку (земельного, лісового тощо), орендної плати або в інших формах, передбачених законодавством.

Плата за лісокористування. В системі економічних відносин важливе значення набувають платежі за користування ресурсами лісу як основи відшкодування затрат лісогосподарського виробництва, вирівнювання умов роботи лісових підприємств, поповнення бюджету за рахунок додаткового доходу від рубки лісу в кращих природних та економічних умовах.

Плата за земельні ресурси. Діюча в Україні нормативна ціна землі – це вартість земельних ділянок певної якості та місцеположення, визначена з врахуванням потенційного доходу («еталонної» прибутковості одиниці площі землі) і встановленого Кабінетом Міністрів відсотка капіталізації чистого прибутку від землі.

Плата за використання надр. Об'єктом плати за спеціальне використання надр при видобуванні корисних копалин є обсяг погашених балансових запасів (для нафти, конденсату, газу, торфу та гідромінеральних ресурсів – обсяг видобутих) корисних копалин.

Надайте визначення таких понять:

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, його сутність і призначення, латники, об'єкт оподаткування, ставки збору за заготівлю деревини основних та неосновних лісових порід, порядок обчислення, перерахування та сплати збору, звітність платників збору, рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України, рента, рентна плата, спеціальне використання природних ресурсів, принцип інформаційної відкритості, природні ресурси загальнодержавного значення, природні ресурси місцевого значення, такса, норматив, базовий норматив, середньозважений норматив, індексація нормативу, спеціальне використання надр, спеціальне використання лісових ресурсів, лісовий дохід, лісорубний квиток (ордер), лісовий квиток, ділова деревина, дров'яна деревина, спеціальне водокористування, первинні водокористувачі, вторинні водокористувачі, змішане водокористування, ліміт, квота, ліцензія

Скласти схеми:

- Рентна плата за користування надрами.
- Система рентних платежів в Україні.

- Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом.
- Рентна плата за спеціальне використання води.
- Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.

Теми для написання рефератів:

1. Склад рентної плати.
2. Особливості обчислення рентної плати за спеціальне використання води: встановлення лімітів.
3. Радіочастотний ресурс України: платники рентної плати.
4. Спеціальне використання лісових ресурсів: порядок сплати рентної плати.
5. Актуальні питання правового регулювання рентної плати за спеціальне використання води.
6. Дохід з використання лісових ресурсів: його сутність.
7. Механізм справляння лісового доходу.
8. Правова природа рентної плати за користування радіочастотним ресурсом.
9. Механізм справляння та правова природа рентної плати за спеціальне використання води.
10. Особливості обчислення рентної плати за користування радіочастотним ресурсом.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. З яких водних ресурсів не справляється рентна плата за спеціальне використання води?
2. Які існують різновиди рентної плати?
3. Поняття та призначення лісорубного квитка.
4. Якщо водокористувач отримує воду із змішаного джерела як розраховується рентна плата за спеціальне використання води?
5. Яку звітність подають платники рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів податковим органам?
6. Яку звітність подають платники рентної плати за спеціальне використання води?
7. Яку звітність подають платники рентної плати за спеціальне використання радіочастотним ресурсом?
8. Як відображається нарахування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів?
9. Що є основним призначенням збору за спеціальне використання лісових ресурсів?
10. Що є основним призначенням збору за спеціальне використання води?

Тестові завдання

1. До рентних платежів що справляються на території всієї держави належать:

- A. рентна плата за користування надрами;
- B. рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України;
- C. рентна плата за спеціальне використання води;
- D. всі відповіді вірні.

2. Об'єктом оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування корисних копалин є:

- A. обсяг видобутої корисної копалини (мінеральної сировини);
- B. вартість видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) за цінами визначеними державою;
- C. обсяг розробки видобутку корисної копалини (мінеральної сировини);
- D. об'єм спеціально створених та існуючих гірничих виробок (відпрацьованих і пристосованих).

3. Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання води є:

- A. фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі;
- B. фактичний обсяг води, що пропускається через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електроенергії;
- C. час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується;
- D. час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується.

4. Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання лісових ресурсів є:

- A. деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування;
- B. деревина, заготовлена під час проведення заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей;
- C. використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт;
- D. всі відповіді вірні.

5. Платник рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин у межах території України сплачує податкові зобов'язання:

- A. за місцезнаходженням ділянки надр, з якої видобуті корисні копалини;
- B. за місцем обліку платника рентної плати;
- C. на власний розсуд;
- D. всі відповіді вірні.

6. Платниками рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин є:

- A. землевласники;
- B. землекористувачі;
- C. землевласники та землекористувачі;
- D. власники спеціальних дозволів;

7. Рентна плата за користування надрами різниться на:

- A. рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин, рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин та рентна плата за експлуатацію надр;
- B. рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин та рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
- C. рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин та рентна плата за експлуатацію надр;
- D. рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин та рентна плата за експлуатацію надр.

8. Рентні платежі належать до:

- A. загальнодержавних податків;
- B. місцевих податків;
- C. місцевих зборів;
- D. загальнодержавних зборів.

9. Ставки рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України встановлюються в залежності від:

- A. від ширини смуги радіочастот;
- B. від виду радіозв'язку та діапазону радіочастот;
- C. від типу засобу користування радіочастотним ресурсом;
- D. діапазону радіочастот.

10. Ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів встановлюються в залежності від:

- A. від виду діяльності;
- B. від виду лісової породи;
- C. час використання лісових ресурсів;
- D. від виду діяльності та виду лісової породи.

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.

3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.
10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII.
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.
15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.
16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.
18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.
19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.
20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.
21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.
22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.

23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.

24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.

25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.

26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.

27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.

28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.

29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Соцінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.

5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.

6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.

2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.

3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.

4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.

5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.

6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.

7. Рєзнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.

8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.

9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.

10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.

11. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.

12. Косяченко К. Е. Правове регулювання діяльності бюджетних установ у системі фінансового права. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2018. № 6(2). С. 32-37.

13. Косяченко К. Е. Сутність гарантій реалізації та захисту прав відповідних суб'єктів фінансового права. *Науковий журнал Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 186-190.

14. Косяченко К. Е. Заходи фінансової відповідальності: проблематика питання правового механізму зупинення операцій з бюджетними коштами. *Південноукраїнський південний часопис*. 2019. № 6. С. 110-113.

15. Косяченко К. Е. Вплив органів державної влади на стан фінансової дисципліни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 243-246.

16. Косяченко К. Е. Деякі особливості фінансового механізму бюджетних установ України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. Спец. вип. № 1. С. 345-353.

ТЕМА 9. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ

Семінарське заняття № 9 – 2 год.

План:

1. Місцева система оподаткування і принципи її формування.
2. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: платники податку, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставки, порядок обчислення та сплати податку.
3. Транспортний податок.
4. Плата за землю: платники податку, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставки, порядок обчислення та сплати податку.
5. Єдиний податок: платники податку, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставки, порядок обчислення та сплати податку.
6. Збір за місця для паркування транспортних засобів: платники збору, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставки, порядок обчислення та сплати збору.
7. Туристичний збір: платники збору, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставки, порядок обчислення та сплати збору.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського заняття

Існування місцевих податків і зборів відповідає в першу чергу інтересам територіальних громад, від імені яких діють органи місцевого самоврядування, оскільки такі платежі є виключно їх фінансовою базою.

Виходячи з цього, метою введення місцевих податків і зборів є забезпечення місцевих органів влади коштами, необхідними для здійснення їх завдань і функцій, що перебувають у їх самостійному розпорядженні і концентруються у відповідних бюджетах.

Доходи органів місцевого самоврядування (місцевих бюджетів) складаються з таких видів.

Податки і збори, сформовані й закріплені на державному рівні:

– податки, встановлення і справляння яких здійснюється виключно на державному рівні, а кошти яких цілком надходять до місцевих бюджетів (податок на землю, прибутковий податок);

– податки, сформовані як відрахування від загальнодержавних податків (частка ПДВ, частка податку на прибуток, части на акцизного збору), і які регулюються також тільки на державному рівні.

Податки і збори, що закріплюються на державному рівні, а сформовані на місцях органами самоврядування – власне місцеві податки і збори (ринковий збір, податок на рекламу, готельний збір, тощо).

Місцеві неподаткові доходи, що також поповнюють доходи місцевих бюджетів і відображають фіскальну функцію (пені, ліцензійні збори).

Правове регулювання місцевих податків і зборів має певну специфіку, оскільки здійснюється на двох рівнях: на загальнодержавному і місцевому.

До місцевих податків належать:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- плата за землю;
- транспортний податок;
- єдиний податок для суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб;
- єдиний податок для юридичних осіб – сільськогосподарські виробники;
- єдиний податок для юридичних осіб.

До місцевих зборів належать:

- збір за місця для паркування транспортних засобів;
- туристичний збір;
- ставки місцевих податків та зборів.

Податок на нерухоме майно (*офіційна назва* – податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; *він же* – податок на нерухомість) регулюється ст. 266 Податкового кодексу України. Даний податок є частиною податку на майно (ст. 265 ПК). Останній є комплексним податком, так як включає в себе ще й плату за землю (земельний податок, орендну плату за земельні ділянки державної та комунальної форми власності), транспортний податок. Сплачують податок на нерухомість, як і інші майнові податки, до місцевих бюджетів (ст. 10 ПК).

Плата за землю – це обов'язковий платіж у складі податку на майно, що справляється у формі земельного податку або орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності. Платниками податку є: власники земельних ділянок, земельних часток (паїв), землекористувачі. Об'єкти оподаткування: земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні; земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Транспортний податок – це різновид місцевого податку на майно, тобто обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що встановлюється в межах граничних розмірів ставок, визначених Податковим кодексом України, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень та справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу України.

Збір за місця для паркування транспортних засобів – плата за провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету. Рішення про встановлення туристичного збору ухвалюється сільською, селищною, міською радою або радою об'єднаної територіальної громади, створеної згідно із законом та перспективним планом формування територій громад (пп. 268.2.1 ПК).

Надайте визначення таких понять:

Оподаткування, принципи оподаткування, податок на нерухоме майно, транспортний податок, єдиний податок, платник податку, об'єкт оподаткування, ставка, порядок обчислення, база оподаткування, сплата збору, туристичний збір, оподаткування, місцеве оподаткування, місцеві податкові, платежі, місцеві податки, місцеві збори, об'єкти житлової нерухомості, об'єкти нежитлової нерухомості, плата за землю, земельний податок, орендна плата за земельні ділянки, податок за лісові землі, землекористувачі, експертна грошова оцінка землі, нормативна грошова оцінка землі, індексація нормативної грошової оцінки, індекс споживчих цін, власна сільськогосподарська продукція, мінімальне податкове зобов'язання, транспортний податок, туристичний збір

Скласти схеми:

- Податкова звітність: види, порядок складання.
- Взаємовідношення учасників податкових правовідносин.
- Суб'єкти податкової роботи в Україні та їх функції.
- Особливості податкових норм порівняно з нормами інших галузей права.
- Види відповідальності за податкові правопорушення в Україні.

Теми для написання рефератів:

1. Зміст місцевих податків і зборів, їх соціально-економічне призначення.
2. Історичні та правові засади функціонування місцевого оподаткування в Україні.
3. Характеристика елементів податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
4. Особливості механізму нарахування та сплати земельного податку й орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності.
5. Порядок застосування транспортного податку.
6. Механізм нарахування та сплати збору за місця для паркування транспортних засобів.
7. Особливості порядку застосування туристичного збору.
8. Розвиток підсистеми оподаткування земельної власності та спеціального землекористування в Україні.
9. Порівняльна характеристика механізмів застосування майнового оподаткування в Україні та інших європейських країнах.
10. Місцеве оподаткування як метод забезпечення самофінансування розвитку територіальних громад в Україні.

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Загальнодержавні та місцеві податки й збори: порівняльна характеристика.
2. Місцеві податки та збори: фінансове та регулятивне значення.
3. Оцінка фінансової та соціально-економічної результативності місцевого оподаткування в Україні.
4. Майнове оподаткування: вітчизняний і зарубіжний досвід застосування.
5. Плата за землю як інструмент раціонального використання земельних угідь і розміщення виробництва та населення в територіальному вимірі.
6. Проблеми та перспективи розвитку підсистеми місцевого оподаткування в Україні.
7. Чи доцільно запроваджувати самооподаткування як форму місцевого оподаткування в Україні?
8. Плата за землю – це ресурсний, рентний чи місцевий податок?
9. Яку базу оподаткування об'єктів нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки доцільно застосовувати в Україні?
10. Чи могли б предмети розкоші стати об'єктом податку на майно в Україні?

Тестові завдання

- 1. Для юридичної особи – платника єдиного податку 3 групи ставка податку подвоюється у випадку, коли:**
 - A. обсяг річного доходу перевищив граничну межу;
 - B. розрахунок з покупцем здійснено у формі бартеру;
 - C. послуга, надана споживачеві, не передбачає використання спрощеної системи оподаткування;
 - D. все відповіді вірні.
- 2. До якої групи податків належить єдиний податок?**
 - A. прями загальнодержавні;
 - B. непрямі загальнодержавні;
 - C. прями місцеві;
 - D. місцеві, податки на споживання.
- 3. Назвати звітність, яку подають контролюючим органам платники податку на прибуток підприємств:**
 - A. баланс форма № 1;
 - B. звіт про фінансові результати форма № 2;
 - C. податкова декларація з податку на прибуток підприємств;
 - D. всі відповіді правильні.

4. Платниками збору за місця для паркування транспортних засобів є:

- А. юридичні особи, фізичні особи – підприємці, які організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках;
- В. фізичні особи, які здійснюють паркування власних транспортних засобів у спеціально відведених місцях;
- С. органи місцевого самоврядування, що виділяють земельну ділянку під паркування транспортних засобів;
- Д. юридичні особи – власники земельної ділянки, яку відведено для паркування.

5. Податковим звітним періодом туристичного збору є:

- А. календарний день;
- В. календарний квартал;
- С. календарний рік;
- Д. календарний місяць.

6. Податок на майно складається з:

- А. податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- В. податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- С. транспортного податку;
- Д. плати за землю.

7. Хто встановлює ставки збору за місця для паркування транспортних засобів?

- А. верховна Рада України;
- В. земельний відділ;
- С. місцеві органи самоврядування;
- Д. самостійно платники.

8. Що є базою оподаткування транспортного податку?

- А. вантажівка;
- В. мотоцикл;
- С. легковий автомобіль;
- Д. літак, судно.

9. Що означає поняття «суб'єкт оподаткування»?

- А. фізична особа, на яку покладено обов'язок сплачувати податки і збори;
- В. юридична або фізична особа, на яку згідно з законодавством покладено обов'язок сплачувати податки і збори;
- С. це розмір податкових нарахувань на одиницю виміру бази оподаткування;
- Д. це те, за рахунок чого сплачується податок.

10. Що таке «туристичний збір»?

- A. загальнодержавний збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету;
- B. місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету;
- C. загальнодержавний збір, кошти від якого відраховуються з місцевого бюджету;
- D. місцевий збір, кошти від якого відраховуються з місцевого бюджету.

Спеціалізована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.
10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII.
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.
15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.
16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.

18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.

20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.

21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.

22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.

23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.

24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.

25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.

26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.

27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.

28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.

29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.

30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.

31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.

32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.

33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.

34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

Навчальна література:

1. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.
2. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Соцінський, 2014.
3. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
4. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
5. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.
6. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Пантелєєв В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.
2. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.
3. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.
4. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.
5. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.
6. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.
7. Резнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.
8. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.

9. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.
10. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.
11. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.
12. Косяченко К. Е. Правове регулювання діяльності бюджетних установ у системі фінансового права. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2018. № 6(2). С. 32-37.
13. Косяченко К. Е. Сутність гарантій реалізації та захисту прав відповідних суб'єктів фінансового права. *Науковий журнал Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 186-190.
14. Косяченко К. Е. Заходи фінансової відповідальності: проблематика питання правового механізму зупинення операцій з бюджетними коштами. *Південноукраїнський південний часопис*. 2019. № 6. С. 110-113.
15. Косяченко К. Е. Вплив органів державної влади на стан фінансової дисципліни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 243-246.
16. Косяченко К. Е. Деякі особливості фінансового механізму бюджетних установ України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. Спец. вип. № 1. С. 345-353.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Концепції розвитку теорії податків.
2. Еволюція податків.
3. Сутність та функції податків.
4. Принципи та елементи оподаткування.
5. Класифікація податків та їх характеристика.
6. Переваги та недоліки податків.
7. Сутність податкової політики в системі державного регулювання економіки.
8. Стратегія і тактика податкової політики.
9. Оцінювання ефективності податкової політики.
10. Сутність та організація податкової системи.
11. Податкова система в Україні, основні етапи її становлення.
12. Організаційне забезпечення функціонування податкової системи.
13. Податкова система.
14. Податки на доходи і прибутки.
15. Податки на споживання.
16. Муніципальні податки.
17. Податкова система.
18. Загальнодержавні податки.
19. Податки місцевих органів влади.
20. Податкова система.
21. Система податкових надходжень до бюджету.
22. Переваги та недоліки непрямих податків, їх місце в податковій системі.
23. Сутність ПДВ. Платники, ставки податку, об'єкт оподаткування.
24. Пільги по ПДВ та їх значення.
25. Порядок обчислення ПДВ: податкове зобов'язання, податковий період, дата виникнення податкового зобов'язання, податковий кредит.
26. Порядок ведення податкового обліку ПДВ.
27. Строки сплати ПДВ в бюджет. Звітність платників і порядок її складання.
28. Платники акцизного податку. Об'єкт оподаткування та ставки акцизного податку.
29. Порядок обчислення акцизного податку, строки сплати в бюджет, звітність та контроль податкових органів.
30. Платники і ставки мита.
31. Порядок обчислення і сплати мита.
32. Переваги та недоліки прямих податків, їх місце в податковій системі.
33. Платники і ставки податки на прибуток.
34. Порядок обчислення оподатковуваного прибутку.
35. Склад доходів і витрат при визначенні оподатковуваного прибутку підприємств.

36. Порядок обчислення і сплати податку на прибуток.
37. Звітність платників податку на прибуток та відповідальність платників.
38. Суть та призначення єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва.
39. Платники та порядок його обчислення.
40. Податок на доходи фізичних осіб, його роль та значення у податковій системі.
41. Оподатковувані й неоподатковувані доходи.
42. Соціальні пільги.
43. Порядок нарахування та утримання податку зі заробітків фізичних осіб.
44. Сутність екологічного податку. Платники, об'єкт та база оподаткування, ставки податку. Порядок обчислення і сплати податку в бюджет. Звітність платників податку.
45. Рентна плата. Склад рентної плати.
46. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Платники, порядок обчислення і сплати в бюджет.
47. Рентна плата за спеціальне використання води. Платники, порядок обчислення і сплати в бюджет.
48. Рентна плата за користування надрами. Платники, порядок обчислення і сплати в бюджет.
49. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Платники, порядок обчислення і сплати в бюджет.
50. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Платники, база нарахування ЄСВ.
51. Сутність, види та функції місцевих податків і зборів.
52. Податок на майно. Склад податку на майно.
53. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Порядок його обчислення та перерахування в бюджет.
54. Транспортний податок. Платники, об'єкти оподаткування, ставки податку.
55. Порядок обчислення і сплати транспортного податку.
56. Збір за місця паркування транспортних засобів. Порядок його обчислення та перерахування в бюджет.
57. Туристичний збір. Порядок його обчислення та перерахування в бюджет.
58. Зміст і принципи системи податкового адміністрування в Україні.
59. Нормативно-правова та організаційна складові системи адміністрування податків.
60. Модернізація системи податкового адміністрування в Україні.
61. Удосконалення системи податкового адміністрування в контексті інтеграційних процесів.
62. Теоретичні аспекти податкової оптимізації та ухилення від сплати податків.
63. Поняття «ухилення від податків».

64. Види ухилення від податків. Сутність та форми перекладання податків.
65. Методи визначення та класифікація податкових ризиків, пов'язаних із ухиленням від сплати податків.
66. Фінансово-правові аспекти відповідальності за ухилення від сплати податків.
67. Поняття і зміст податкового контролю в Україні.
68. Види податкових перевірок та порядок їх проведення.
69. Податкові злочини та податкові правопорушення. Способи скоєння правопорушень у сфері оподаткування
70. Легальні та нелегальні способи ухилення від оподаткування: їх види та характеристика.
71. Види відповідальності за порушення податкового законодавства.
72. Шляхи і методи усунення подвійного оподаткування. Міжнародний договір як механізм усунення подвійного оподаткування.
73. Погашення податкового боргу платників податків. Зміст податкової застави.
74. Платники і ставки податки на прибуток. Порядок обчислення оподаткованого прибутку
75. Нормативно-правова та організаційна складові системи адміністрування податків
76. Сутність та організація податкової системи.
77. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Порядок його обчислення та перерахування в бюджет.
78. Сутність та функції податків. Концепції розвитку теорії податків.
79. Фінансово-правові аспекти відповідальності за ухилення від сплати податків.
80. Класифікація податків та їх характеристика.
81. Методи визначення та класифікація податкових ризиків, пов'язаних із ухиленням від сплати податків.
82. Переваги та недоліки непрямих податків, їх місце в податковій системі.
83. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Порядок його обчислення та перерахування в бюджет.
84. Зміст і принципи системи податкового адміністрування в Україні.
85. Нормативно-правова та організаційна складові системи адміністрування податків.
86. Туристичний збір. Порядок його обчислення та перерахування в бюджет.
87. Сутність ПДВ. Платники, ставки податку, об'єкт оподаткування. Пільги по ПДВ та їх значення.
88. Порядок обчислення ПДВ: податкове зобов'язання, податковий кредит.
89. Теоретичні аспекти податкової оптимізації

90. Платники акцизного податку. Об'єкт оподаткування та ставки акцизного податку.
91. Класифікація податків та їх характеристика.
92. Переваги та недоліки непрямих податків, їх місце в податковій системі.
93. Сутність, види та функції місцевих податків і зборів.
94. Суть та призначення єдиного податку. Платники та порядок його обчислення.
95. Транспортний податок. Платники, об'єкти оподаткування, ставки податку.
96. Платники і ставки податки на прибуток. Порядок обчислення оподаткованого прибутку
97. Нормативно-правова та організаційна складові системи адміністрування податків.
98. Сутність та організація податкової системи.
99. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Порядок його обчислення та перерахування в бюджет.
100. Платники і ставки мита. Порядок обчислення і сплати мита.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форма проведення – тестування.

Порядок допуску до складання підсумкового контролю – здобувач допускається до складання підсумкового контролю у разі, якщо ним виконані всі передбачені РПНД поточні завдання та сума балів поточного контролю **не менше ніж 40** (п. 7.3.10. Положення про організацію освітнього процесу у ДДУВС).

Якщо сума балів поточного контролю менше ніж 40, Здобувач не допускається до підсумкового контролю і зобов'язаний доопрацювати завдання та набрати необхідну кількість балів (під час консультацій, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій тощо).

Після проведення підсумкового контролю у навчальній групі, в якій навчається такий Здобувач, доопрацювання проводиться ним, як правило, протягом місяця після завершення сесії. При цьому у журналі обліку роботи навчальної групи проставляються як попередні бали, так і бали, отримані при доопрацюванні через дріб.

Часові обмеження доступу до виконання завдань підсумкового контролю – доступ до виконання завдань підсумкового контролю відкривається у день проведення згідно розкладу екзаменаційної сесії.

Часові обмеження на безпосереднє виконання завдання – здобувачу надається 1 год. 20 хв. для виконання тестового завдання.

Кількість спроб на виконання тестів – 1.

Методичні вказівки щодо виконання тестових завдань – тестове завдання складається з питання та чотирьох варіантів відповідей на нього, правильний варіант відповіді лише один.

Порядок перескладання підсумкового контролю у випадку отримання негативного результату – у разі отримання незадовільної підсумкової оцінки здобувачеві надаються дві додаткові спроби для повторного складання: перша – НПП, який проводив підсумковий контроль, друга – комісії з числа найбільш досвідчених НПП кафедри з обов'язковою участю керівника кафедри. Результати кожного повторного складання заносяться до окремих додаткових відомостей (п. 7.4.22. Положення про організацію освітнього процесу у ДДУВС).

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

В Університеті встановлюється єдина максимальна сума балів за всі види робіт з навчальної дисципліни – **100 балів**.

Встановлюються: максимальні суми балів за виконання завдань у рамках аудиторної роботи – **30 балів**, самостійної та індивідуальної роботи – **30 балів; 40 балів** – на підсумковий контроль.

Оцінювання відповіді здобувача вищої освіти на занятті відбувається наступним чином:

Відмінно (5-4) – питання, винесені на розгляд, **засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані** необхідні практичні навички та вміння; **всі** навчальні завдання, передбачені планом заняття, **виконані** в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується **на глибокому знанні** чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики;

Задовільно (2-3) – питання, винесені на розгляд, **у цілому засвоєні**; практичні навички та вміння мають **поверхневий характер**, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, **виконані, деякі** види завдань виконані **з помилками**.

Незадовільно (0-1) – здобувач вищої освіти **не готовий до заняття, не знає** більшої частини програмного матеріалу, **з труднощами виконує** завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, **допускає змістовні помилки, не володіє** відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

За **самостійну та індивідуальну роботу** здобувач вищої освіти отримує бали після виконання наступних видів завдань, які оцінюються згідно їх складності:

- Написання та публікації статті у фаховому виданні – **30 балів**;
- Написання та публікація тез доповідей на конференції міжнародного, всеукраїнського чи регіонального рівня – **15 балів**;
- Підготовка не більше 3 мультимедійних презентацій з обраних тем, де одна презентація оцінюється максимум – **5 балів**;
- Підготовка не більше 3 тестових завдань (20 тестів в кожному завданні) з обраних тем, де одні тестові завдання оцінюються максимум – **5 балів**;
- Підготовка не більше 3 практичних задач (10 задач в кожному завданні) з обраних тем, де одна практична задача оцінюється максимум – **5 балів**.

Для навчальної дисципліни «Податкове право» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: поточний контроль (може проводитись усно, письмово або у формі комп'ютерного тестування, колоквиуму, оцінювання виступів на семінарських заняттях, ділових чи імітаційних ігор тощо, під час як навчальних занять, так і індивідуальної та самостійної роботи, зокрема з використанням системи управління дистанційним навчанням «Moodle»).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-48.
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 7-9.
10. Про національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII.
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46.
15. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 р. № 783-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34.
16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31.
18. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36.
19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49.

20. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 23.
21. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII.
22. Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 7-9.
23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу: Закон України від 25.12.2014 р. № 63-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 № 6.
24. Про Державну фіскальну службу України: Постанова КМ України від 21.05.2014 р. № 236.
25. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню та квот на 2015 рік: Постанова КМУ від 14.01.2015 р. № 1.
26. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311.
27. Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 р. № 85: Постанова КМУ від 11.06.2014 р. № 178.
28. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 160.
29. Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.2002 р. № 199. *Офіційний вісник України*. 2002. № 8.
30. Про затвердження Порядку застосування фінансових санкцій, передбачених статтею 17 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 790. *Офіційний вісник України*. 2003. № 23.
31. Про затвердження Порядку технічного обслуговування та ремонту реєстраторів розрахункових операцій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 601. *Офіційний вісник України*. 2004. № 19.
32. Про затвердження Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1010. *Офіційний вісник України*. 2007. № 60.
33. Про створення системи оперативного обміну між органами державного нагляду (контролю) інформацією про виявлення небезпечної та фальсифікованої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. № 1126. *Офіційний вісник України*. 2007. № 69.
34. Про затвердження Порядку відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування) зразків продукції:

Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1279. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

35. Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 р. № 1280. *Офіційний вісник України*. 2007. № 83.

36. Про затвердження Порядку звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій з постачання та ввезення на митну територію України товарів і послуг, передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання особами з числа дипломатичного персоналу дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1240. *Офіційний вісник України*. 2011. № 88.

37. Про затвердження Порядку внесення уповноваженими особами до бюджету податку на додану вартість з об'єктів оподаткування, що виникають у зв'язку з постачанням підприємствами залізничного транспорту послуг з їх основної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 187. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16.

38. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. *Офіційний вісник України*. 2012. № 40.

39. Про реорганізацію деяких органів державної податкової служби, спеціалізованих митних органів та організацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2013. № 28.

40. Про початок проведення перевірки відповідно до Закону України «Про очищення влади» стосовно посадових і службових осіб Міндоходів: наказ ДФС України від 24.02.2015 р. № 117.

41. Про розподіл обов'язків між керівництвом ДФС: наказ ДФС України від 13.02.2015 р. № 84.

42. Про внесення змін до Рекомендацій щодо організації роботи головних управлінь ДФС України із приймання документів та видачі ліцензій на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, затверджених наказом ДФС України від 24.10.2014 р. № 213: наказ ДФС України від 14.02.2015 р. № 85.

43. Про визначення місця дислокації митного поста «Чоп-залізничний» Закарпатської митниці ДФС: наказ ДФС України від 16.02.2015 р. № 90.

44. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ СБУ від 22.01.2015 р. № 27.

45. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку: наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 14. *Офіційний вісник України*. 2015. № 6.

46. Бандурка О. М. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015.

47. Непочатенко О. О. Фінанси, гроші та кредит: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Умань : Сочінський, 2014.
48. Білінський Д. О., Бондаренко І. М., Головашевич О. О. та ін. Фінансове право: посіб. для підг. до іспитів. Харків : Право, 2018. 212 с.
49. Жорнокуй Ю. М., Кашкарьова О. В., Колесник Т. В. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
50. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право, 2016.
51. Дмитрик О. О., Криницький І. Є., Лукашев О. А. та ін. Фінансове право: підручник. Харків : Право. 2019. 416 с.
52. Пантелеев В. П. Бюджетна система: навч. посібник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 377 с.
53. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування: правова сутність та адміністрування: наук. практ. посібник (2-е вид., перероб. і доп.). К. : Юрінком Інтер, 2016. 592 с.
54. Голуб Г. М. Банківське право: навч. посібник. Львів : Вид-во ЛКА, 2016. 231 с.
55. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П. та ін. Державний кредит: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 140 с.
56. Мартинюк В. П. Податкове право: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015.
57. Кучерявенко М. П., Дмитрик О. О., Лукашев О. А. та ін. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з фінансового права для студентів 3 курсу денних факультетів. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. 64 с.
58. Рєзнік О. М. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посібник. Суми : Мрія-1, 2015.
59. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: наук.-практ. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2015. 496 с.
60. Малиняк Б. С., Толуб'як В. С., Горин В. П., Письменний В. В. Управління державними доходами і видатками: навч. посібник. Тернопіль : Астон, 2015. 154 с.
61. Плотнікова М. В. Фінансове право: консп. лекцій. Суми : СДУ, 2019. 253 с.
62. Волощук М. Г., Карабін Т. О., Менджул М. В. Фінансове право: навч. посібник (3-тє вид., доп. та перероб.). Ужгород : Вид-о О. Гаркуші, 2017. 244 с.
63. Косяченко К. Е. Правове регулювання діяльності бюджетних установ у системі фінансового права. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2018. № 6(2). С. 32-37.
64. Косяченко К. Е. Сутність гарантій реалізації та захисту прав відповідних суб'єктів фінансового права. *Науковий журнал Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 186-190.

65. Косяченко К. Е. Заходи фінансової відповідальності: проблематика питання правового механізму зупинення операцій з бюджетними коштами. *Південноукраїнський південний часопис*. 2019. № 6. С. 110-113.

66. Косяченко К. Е. Вплив органів державної влади на стан фінансової дисципліни в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 243-246.

67. Косяченко К. Е. Деякі особливості фінансового механізму бюджетних установ України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. Спец. вип. № 1. С. 345-353.

Інтернет-джерела:

1. Аналітика: Міжнародний центр перспективних досліджень. URL : <http://icps.com.ua/>.

2. Дані та аналітика: Міністерство фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk>.

3. Законодавство України: Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

4. Звітність: Державна казначейська служба України. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

5. Електронні форми документів: Державна податкова служба України. URL : <https://tax.gov.ua/>.

6. Вісник. Офіційно про податки. URL : <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100014807-knigipro-opodatkuvannya?preview=1571665670>.

7. Статистика: Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>

8. Статистична інформація: Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Навчальне видання

Киян Володимир Якович
Обушенко Наталія Миколаївна
Косяченко Ксенія Едуардівна
Нестерцова-Собакарь Олександра Володимирівна

ПОДАТКОВЕ ПРАВО

*Навчально-методичні рекомендації до семінарських та практичних занять
(для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми навчання
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Спеціальність: 081 Право)*

Редактор, оригінал-макет, дизайн – *Є. В. Коваленко-Марченкова,*
А. В. Самотуга

Формат 60x84/16. Друк – цифровий.

Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 6,18. Обл.-вид. арк. 6,63.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.